

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Ezenzenetű helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 435dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok irant csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetvény fölvetetik 's pontosan közöltek.

Testvér lapjaink jelen 2d. félévi folyamára az elkéstek még előfizethetnek akár a kir. postahivataloknál akár a szerkesztőségnél. 6 fr. p. p.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország: Országgy. közlemény: (Aug. 10k. ker. ülésb. az orsz. sérelmek 's országgy. szállások iránt tett frdi észrevételekre szóló válasz hitelesítése után az élemezési választmányhoz a 4dik rendbül tüzötték miatt heves reclamatiók, a sziniez napi frdi ülés a börtönrendszerrül szóló rdi 3dik üzenetet vizsgálta számos módosítással, a halálos büntetésnek magányrendszerrel pótoltatását nem fogadta el, a testi büntetést megtartotta rendőri kihágásoknál; a sziniez napi orsz. rdi ülésben délutáni 4 óraig indulatosan küzdött a 4dik rend a 3dikkal az élemezési választmányhoz a városi követeibül csak 2's nem 4 számban járulandók miatt, mi is 3 számban állapított meg de jövendőre minden következtetés nélkül; aug. 12k. orsz. frdi ülésb. öt rdü üzenet hitelesített, az e napi frdi ülésb. pedig a szépeességi 16 város belrendezése a frdi bizottság munkálata szerint állapított meg; aug. 13k. ker. ülés az orsz. gy. zárnapi iránti leiratot törvényesnek addig nem isméri el, míg az 1791: 13d. cz. szerint a kir. előadások létesítve 's a sérelmek orvosolva nincsenek; a városügyre nézve pedig eddigi nézeteihez ragaszkodik; a b-i indítvány (Cegyh. javak feletti) tanácskozás részleteinek folyt. budapesti napló: Zászlószentelési ünnepélye a pesti magy. polgár őrhadnak; utasítás módosítása a városügyben; Szabolcs köszönet szavazata isó alispánjának.)

Spanyolország (elfogatások Madridban; az egyházi javak eladatlása fellüggesztetik)

Anglia (A királyné fiat szült.)

Franciaország (Az ellenségeskedés Marokkóval meg van kezdve, a kikötők ostromzár alatt; Aubigny viszszaahivatása Taifból; a marokkai szultán részirül Abdelkader ellen hadüzenést hirlenek 'sa)

Aldunai tartományok (moldvai jobbágy-viszonyok.) Ertesítő.

Magyarország és Erdély. Országgyűlést közlemény.

Aug. 10kei ker. ülésben, az orsz. sérelmek és kívánatok tárgyában a fő RR. által tett észrevételek iránti üzenet hitelesítettén, megállapított. Ezután az orsz. gyűlési szállások szabályozása 's bérök fizetése iránti II. üzenet tüzetvén ki hitelesítésre, P. követének indítványára e' szavak után „visszahatólag intézkedni“ következők igttattak: „és más mint orsz. gyűlési szállások iránti rendelkezésbe bocsátkozni.“ Végül az elnökség bemutatá, a katonai élemezés tárgyában érkezett válasz következtiben alakulandó választmány tagjai névsorát, mellyhöz a kir. városok követei maguk közül tagot választani elmulaszták, elégületlenek levén, (mikép ez, e' napi reclamatiókban is nyilvánult, a ker. végzés által rájuk nézve megállapított számmal.

Ugyane' napi 195d. földi ülésben orsz. biró ö excelja elnöklete alatt, a RRnek börtönrendszer iránti 3dik üzenete tárgyalatván, annak 1ső vagy is magányrendszerül szóló osztályában a c) pont akép módosított, hogy a' törv. hatóságok följelentése után középonti bizottság határozza el a' börtönépítést. A' Ildik osztályban, melly az általmeneti rendszert foglalja magában köv. változtatások történtek: a' 390 §ban „3. hónap“ helyett „6 hónap“ tétetett, azon § végén pedig, az ezt befejező szavak ezekkel: „volnának ezen szabályok a' fogházakra alkalmazandók“ cseréltettek föl. A' 395. §nál egy ifju báró keveselvén a' 360 koczkaláb léget, a' RRt felszólítottatni kíváná az iránt, mivel ugymond, más börtönökben 600—700 lábnyi lég szokott számítottatni. A' 397. §ban e' kitétel helyett: „egy vagy több kápolna állíttassék“ ez: „külön rendelkezés tétessék“ fogadtatott el. A' 400 §. ekkép módosították: „20 beteg számára építtessék egy kórterem.“ A' 405 §bula „lölök“ szó kihagyatott, elmenetelre csak elnök vagy helyettese adhatván engedelmet. A' 408 §nál gr. A. Gy. az igazgatói választást a' kinevezéssel kívánván combinálni, javasla, miszerint a' közgyűlés által ajánlott 3 egyed közül a' főispán nevezzen ki, minek ellenében egy fiatal báró azon indítványához járultak a' főRR, hogy a' kinevezés a' központi bizottság által történjék. A' 414 § oda módosítottatott, hogy eltávozásra engedelmet a' felügyelő bizottság elnöke adhat. A' 442 §. megváltoztatását egy báró azon okbul indítványzá, mivel a' vádlottat a' magányrendszerrel is elfogadtatott elv szerint elítéltetés előtt büntetés alá vetni nem lehet. A' 444 §ban a' „bizottság“ kifejezés helyébe: „bizottság elnöke“ tétetett. A' 445 §ban e' helyett „kisebb vagy politikai természetű“, „kisebb és politikai természetű“ teendő. A' 447 §. kezdete így leendő: „Az első és 3dik osztály“ 449 §bul e' szavak: „a' hideg hónapok kivételével“ kihagyattak. 461 §. vége, kezdve, e' szavakon: „kivétetik azon egy eset“ 'stb. kimarad, nehogy, ugymond a' javaslo, a' rabok a' fogház állását eltanulják. A' 476 §. ugy javasoltatott módosítottatni, hogy „ítélet nélkül a' bilinos csupán akkor alkalmaztassék, ha ezt bizottság

megkivánja.“ Bevégeztetvén a' III. rész iránti üzenet tárgyalatása, orsz. biró ö excja a' „bünökről's büntetésekéről szóló 1ső részt tüzte ki, mellyet egy jobb oldali gróf elhalasztatni kívánt, de a' napi rend azon oknál fogva is, mivel a' büntető törvényjavaslat már 14 hónap óta létezik, 's mivel az általmeneti rendszer jótékony sikere függ a' főkérdések eldöntetésétül, megtartott 's egy baloldali gróf indítványára a' tanácskozás a' főkérdéseken kezdetett meg, mellyek: a' halálos büntetés, rabság melletti sanjarítás 's testi büntetés; 's e' végett elnök ö n. mlga felolvastatá a' választm. jegyzőkönyv ide vonatkozó részét. Első kérdésül „a' halálos büntetés“ emeltetvén ki, gróf A. György, miután az érintett jegyzőkönyvben kimerítve van, ex p r o f e s s o n e m akarja tárgyalatni, mert mind az országos választmány, mind a' RR. csak föltételezen törölték el, annak helyébe a' magányrendszeri büntetés helyettesíthetni vélvén. Mivel pedig, ugymond a' magányrendszer nem általányosságban hanem csak experimentumul fogadtatott el, a' helyettesítés szüksége nem állt elő, 's ekép ezen kérdés felett döntő ítélet nem hozhatik jelenleg; felszólítottatni kívánja a' RRt. hogy azt minél kevesebb esetben alkalmazzák. 'S ezen nyilatkozatát magáévé tette a' főRR. többsége. Ugyanazon gr. a' testi büntetést bár mint sanjarító eszközt nem pártolja, fegyelmi rendőri esetekben jelenállásában kívánja meghagyatni, mit egy gr. nem pártolt 1) mert törvény előtt mindenkit egyenlőnek kíván 2) a' testi büntetés lealacsonyító 3) mert nem javítván, általa cél nem éretik. A' testi büntetés fenmaradását pártolók támogatásul felhozák, hogy az eddig testi büntetés alatt állókra nézve a' fogság nem lenne célszerű büntetés 's hogy minden csekélységért börtönbe küldeni a' bünöst sok költséget igénylene, nem is olly becstelentő (?) mondá egy gr. a' baloldalon, mert hiszen az olly egyedeket is megbotozzák a' katonaságnál, kikbül idővel tábornagy lesz. A' főRR. többsége gr. A. Gy. indítványát fogadta el. A' büntetésfajokat tartalmazó 8 §ra egység van.

A' RRnél ez nap 12 órakor kezd. orsz. ülésben, a' ker. elnökség bemutatá a' hitelesítendő üzeneteket, közülök Széll ítélőmester olvasá a' katonai élemezési leirat következtében kiküldendő választmány iránti üzenetet 's névsorát a' tagjaiul választott 's általunk már közölt követeleknek, mibül a' ker. végzés által megállapított számú városi képviselők hiányzanak. Okot erre a' kerületi végzés adott, mellynek változtatását a' hitelesítő ker. ülésb. megkísérték ugyan az érdeklött követelek, de orsz. ülésbe utasítottak ügyök szorgalmazása végett. P. város követe meg is kezdé, előrebocsátván a' tényhelyzetet, melly miatt nem választának soraikbul a' szóban levő választmányhoz, 's hogy rögtönözve mondaték ki a' rájuk nézve sérelmes határozat, pártolásukra a' n. m. elnök azonnal felszólítá a' RRt az érintett előterjesztés teljesítésére, miben ugymond vitára semmi anyagot nem lát, kérvén a' RRt, hogy minden kerületből egy tagnak a' városi követelek közül választását ne ellenezzék, következett egyik volt ker. elnök tagadó nyilatkozata, ki az említett városi követ előadatlási modora jog, szokás 's arány körüli szerinte nem helyes okoskodása által felhivatva érzé magát, a' kérelemnek (ha bár különben hajlama leendő is megadni azt) visszavetésére. És ismét elnöki figyelmeztetés hallaték, miszerint ne bocsátkozzanak a' RR. ott jogfejtetésbe, hol constit. tárgyrul van szó; 's változtaták egymást elnöki egyeztető, méltányra felszólító föl hívás, követelés az illető egyedek részirül, megtagadó de ottan ottan pártoló válaszok is a' m. képviselők részirül, 's így folyt ez szakadatlan láncolatban 4 óran keresztül, mintegy hadirendet képezve állván egymás ellenében a' 3ik 's 4ik rend, 's ez utolsó eleinte a' gyakorlat's arány körüli forgott okaival, adatok által mutogatván hogy olly háttérbe szorítva soha nem volt, mint most az orsz. választmánynál, 's hogy vala idő, midőn az illy kiküldéseknél a' v á r o s i követelek voltak tulnyomó számmal, mit azonban most épen nem követelnek, csak azt hogy a' városok, mellyekre a' katonatartás terhei aránylag még súlyosban nehezülnek, illőn legyenek képviselve a' választmányban; a' pártjokra kelt m. követelek is nem jog 's gyakorlat hanem méltány 's igazság tekintete által érzék magukat felhivatva, 's hogy miután több alkalommal 's többféleképp tanusított a' követi tábla méltányt a' városi követelek iránt, itt illy indifferens dolog-

ban nem látják helyét 's okát a' megtagadásnak. A' szö- váltások élénkültével a' modor is mind ingerültebbé lön, olly szint öltének a' viták, mintha a' hongyülés teremeiben csupa heterogén elemek csatáznának egymással 's mintha nem volna érdek vagy eszme csak egy is, mellyben az erők központosulni birnának, mintha a' 3dik's 4dik rend egymásban nem közös nemzeti célokra törekvő testvért de ellentétben álló érdekeket képviselő ellenséget tekintene. A' tanácskozás hangulata a' szenvedély 's indulat legkülönbözőbb fokain keresztül azon stadiumra jutott, mellyet, ismervén a' két rend képviselőinek ez orsz. gyűlésen egymás irányában megtartott állását, mellyben kez- zet fogva haladtanak nehéz de dicső pályájok, nagy célja felé most végnapjaiban ez országgyűlésnek valóban meglepőnek nevezhetni! A' parlamentaritas korlátainak álhágásával a' személyeskedési téren törettek láncsák, volt szó sympathia 's antipathiáról, mellyel a' városi követelek közöttben gyanusíták megyei követtársaikat, kik közül néhánynak sympathiaja ugymond az utasítás be- tün tul nem terjed, kik a' városok jövőjére nézve támasztott vérmes remények teljesülését szívből nem ohajtják, öszintén nem munkálják. Fejtgettették 's ez kölcsönös szemrehányásul, a' képviselők természeté. Mit képvisel- nek, hangzék a' városok részirül a' megyei követelek? azon néhány ezer nemes! 's mit képviselnek, hangzék vi- szont, a' városi követelek? néhány patriciust. Felhozattott az is, hogy az oppositio tagjai szavazatjukban követke- zetek mindig nem valának, 's viszont hogy a' városok, mint választm. munkálkodás közben is tanusíták m á r, megigazitott arányos szavaikkal a' reform rovására fog- nak élni, 's t ö b b illy szellemű kifakadások hallattak. A' nyilatkozó m. követelek többsége, mikép állíták, méltány szempontjából indulva ki, 's minthogy ugymond, a' gyengébb részt inkább kedvezésekben kell részesíteni, közelitendő a' városi követelek kívánatához, közülök 3 tag választásában egyezett meg, de majd minden nyi- latkozást „inkább nem választunk“ felkiáltások követték a' városok részirül. E' szenvedély 's indulatvihar csak 4 óra felé kezdé csilapulni, midőn is elnök ö nmlga a' többségnek a' ker. végzés megváltoztatásával, az összes városi képviselők közül az élemezési tárgyban kineve- zendő orsz. választmányhoz 3 tagnak leendő választásá- bani megállapodását mondá ki, B. m. követének elfoga- dott indítványára egyszersmind kijelentvén, hogy ezen végzés az ország. választmányokra nézve sem elv sem gyakorlat körüli következtetésekre alapul nem szolgál- hat. Aug. 11én vasárnapi szünet. — Aug. 12én a' RRnél tart. 196d. orsz. ülésben hitelesítés végett köv. üzenetek olvastattak föl: 1) Az orsz. gy. szállások iránti, 2) az Erdélylyeli egyesülés, 3) a' részek visszszakapcsoltatá- sa, 4) a' sérelmek 's kívánatok 1ső osztályára tett frdi észrevételek tárgyában kelt üzenetek, végül 5) a' 30ad- nak orsz. gyűléseni meghatározatlása iránti felírás és ü- zenet. Hitelesítés folytán némi vita a' slavoniai megyék sérelmei sorozatára nézve ismét keletkezett. A' sérelmek iránti üzenet 1ső pontjában Cs. m. követe előadására, e' szavak után „Csongrád megyének abbeli sérelme“ beig- tattattak következők: és most is szorgalmazott panasza. „Szem. ö excja javasla, miszerint a' eddigi gyakorlattal is őszhangzólag azon sérelmek, mikre nézve egység van kalauzlataikkal együtt szerkezetbe hozatván őfels. elibe mielőbb terjesztetnének föl, mi el is fogadtatott. A' 30- adnak orsz. gyűlésen meghatározatlása iránti felírásra nézve megjegyzé ö excja, hogy sem érdemére, sem a' ben- ne felhozott indokokra, sem az előadásra nézve nem e- gyezik meg, észrevételek azonban a' RR. részirül nem tét- tetvén, részirül azok előadását másorra tartja fen. Be- mutatá ezután a' pesti elsőbíróságu váltót. szék kereske- desí ülnöke Kappel Fridriknek a' váltótörvények iránt beadott gyakorlati észrevételeit. Orsz. ülés végeztével a' RR. jövő ker. ülés napirendje felett tanácskozván, leg- közelebbi tárgyalásra 1) Az orsz. gyűlés berekesztésé- re határnapot tűző k. k. leirat 2) a' vallásügy 3) a' k. vá- rosok rendezése iránti válaszüzenet tüzettek ki. Ugyan e' napon a' főRRnél tartott orsz. ülésben felolvastattak hi- telesítés végett a' megyei választások 's tan. szabály iránti válaszüzenet 's köziratba bocsátás végett: 1) Erdélynek M. országgy. szorosb egyesülése 2) orsz. gy. szállások végre 's 3) a' részek visszszakapcsoltatása iránt kelt al- ső táblai üzenetek. Tárgyalás alá pedig a' szépeességi XVI város rendezési t. javaslat tüzetett ki, mi a' frdi bi-

zottság e' tárgy munkálatjával kombináltván, ez utolsó állapított meg. —

(A' borsodi indítvány v. papi javakról folyt tanácskozás folyt.) Vessünk most mond a' k-i követ rövid pillanatot hazánkra, különösen törv. könyveinkre. Hazánkban is a' jószágok mindjárt első királyink alatt a' clerusnak bizonyos kötelességek teljesítése mellett adattak kezelése alá. Megtetszik ez sz. László I d. Sik fejezetéből, hol a' szent király azt parancsolja: „hogy a' püspökök a' régiségtől elromlott templomokat építsék fel.“ Volt tehát kötelesség 's pedig azon időben erős kötelesség a' papi javak birtokához szabva. Azonban a' clerus észrevette, hogy ezen kötelességet teljesíteni nagyon költséges 's hogyha a' templomokat ők tartoznak építeni 's fentartani, akkor a' statusnak joga van ezen kötelességre őket nemcsak szorítani, de a' jószágokat tőlök még ezen czim alatt el is vehetni. Mit tetek hát t. RR! Megszületett az 1715: 60. t. cz. melyben az akkor uralkodó III. Károly király azt mondja: hogy ő magára vállalja ad incrementum orthodoxae cath. religionis minden elromlott templomok felépítését 's mint az egyháznak legfőbb pártfogója fentartásait örökösen. Azonban azt hiszem, hogy ezen t. czikk legkevésbé sem foszthatja meg a' magyar közállományt azon jogától, miszerint az egyh. javakról szabadon rendelkezhetik, mert azon javakról, melyeket századokkal előbb szent Istvántól fogva László és Kálmán királyink bizonyos feltételek alatt 's bizonyos kötelességek teljesítése mellett adományoztak a' clerusnak, Károly kir. nem rendelkezhetett. Bizonyítja tovább azt, hogy a' közállomány 's törv. hozásnak van jusa rendelkezni a' papi javakról Kálmán I. könyv. 15. fejezete szerint, hol az mondatik: „Placuit Regi et communi concilio, ut dotes cujuslibet possessionis monasteriis seu ecclesiis a' beato Stephano Rege dispositae inconvulsae remaneant.“ Világos ebből, hogy azon jószágok, melyek a' clerusnak nem sz. István király által, de többi más király által adományoztattak, viszszavétettek. Világos tovább az, hogy a' papi javakról az orsz. gyűlés rendelkezett ezen szavakkal: „placuit communi concilio“, mert kiki tudja, hogy az orsz. gyűlés törv. könyveinkben conciliumnak több helyen neveztetik. A' v—mi káptalan követte ugyan Kálmán király I. könyvének 15d. fejezetére hivalkozott, azt állítván, hogy Kálmán király csak azon halastavakat vette a' clerustól vissza, melyeket nem sz. István király adományozott. E' helyen meg kell jegyezni, hogy t. könyveinket papok készítették nyomtatás alá 's papok adták ki, 's itt ezen fejezetben alkalmasint a' pistrinas szó helyett donationes pristinastak kellene állani. *) Azonban ezen vitatkozásba most avatkozni nem akarok, csak arra emlékeztetem a' főtiszt. urat, hogy a' halastavakról nem a' 15d. hanem a' 16d. fejezet rendelkezik, mely szerint a' papoktól nemcsak azon halastavak vétettek vissza, melyeket nem sz. István király, de a' többi király adományozott, hanem mind azon halastavak elvételni rendeltettek, melyek a' magányhasználaton felül fölöslegek voltak. Következőleg kitétszik ezen 16d. fejezetből, hogy Kálmán kir. 's az akkori országgyűlés még azon egyházi javakról is rendelkezett, t. i. halastavakról, melyeket sz. István király maga adományozott. Ezekből kétségen kívül áll, hogy mi, bár az egyházi javakat e' pillanatban elvenni nem akarjuk: de mégsem fogadhatjuk el az orsz. választmány azon véleményét, mely szerint az mondatik „hogy a' b-i indítvány törvényes jogokba ütköznék.“ Ki merem mondani t. RR., hogy ezen törv. hozásnak nem áll hatalmában lemondani azon nemzeti vagyonról, melyről a' többi országgyűlés facto rendelkezett is. Nem áll hatalmunkban lemondani olyan nemzeti vagyonról, melylyet eleink amortisationalis 's más ilyen törvényekkel körülírva az utód-nemzedéknek hiven megőriztek. Én tehát az orsz. választm. véleményét nem fogadom el. Sőt azt hiszem, hogy a' t. RR. 's különösen ezen táblának kimondani azt, hogy a' b-i indítvány törvényes jogokba ütközik, önmeztagadás nélkül teljes lehetlen. Miután azonban itt e' helyen már tárgyalattam, a' g—i követnek azon indítványát sem fogadom el, hogy az orsz. választmány véleménye helyébe ollyforma végzés iktattassék, mintha ezen kívánatot itt tárgyalni nem lehetne; 's kérem a' t. RRet, hogy miután a' b—i indítvány kiterjedésében jelenleg nem pártolattik, e' tárgyra nézve olly határozatot hozunk, mely e' táblának nemcsak méltóságával ne ellenkezzék, de a' nemzet 's jövődőség iránt tartozó kötelességinket se sértse meg. Ezek folytában bátor vagyok a' t. RR. előtt az orsz. választ-

mány véleménye helyett olly végzést indítványozni, melylyel egy részről a' b-di kívánatot ugyan tetteleg nem pártolattik, de más részről a' nemzetnek eddig még sértetlenül megőrzött tulajdoni joga sem fog kockáztatni. A' határozat köv. lenne: „Elismerik ugyan a' RR. hogy a' papi jószágok a' közállomány rendelkezése alá tartoznak: nem vélik azonban most helyét és idejét lenni annak, hogy azokról a' közállomány valószínűséggel rendelkezék.“ Befelezném ez indítvánnyal előadásomat, azt a' t. RR. bölcs ítélletére bízva, ha a' veszprémi kápt. érd. követet nyomban előttem kesernyész előadásával válasza nem hívott volna fel. Az érd. követ ur előadása elején a' b-di indítványt népszerűlenné nyilvánítá azon okból, „mert megfoszta a' népet attól, hogy a' papi fölöslegben részesüljön 's így ez indítvány a' nép érdeke ellen van.“ Ezek voltak főt. ur szavai, melyekre bátor vagyok röviden felelni, hogy gyöngé elmém felfogni képes nem vagyok azon logikát, mely szerint népszerűlenné állítatik B. vgye azon indítvány, hogy az egyh. javak jövedelmének egy része a' néprevelésre fordítassék, azon nép nevelésére, melyről főt. urak, bár ez ország ingatlan részének körülből kilenczdrésztét bírják is, legkevésbé sem gondoskodtak. Azt hiszem, ha van indítvány, mely a' nép hasznára adományoz: ugy kétségtelen ezen b-i indítvány, mert a' népnek erkölcsöt ad; jól rendezett iskoláknál a' népnek nagyobb jót adni nem lehet. Azon fölösleg, melyben adig a' nép főt. urak kénye's kedve szerint részesítették, említést sem érdemel, 's csak azon igen csekély fölöslegből állott, mely mintegy ajándékképp odavetették. Ellenben a' b-i indítvánnyal a' nép értelmi 's ennek következtében anyagi jóléte mozdítván elő, azt minden indítványink közt talán legnépszerűbbnek állíthatni. Tovább a' v—mi kápt. követet ha leggyengébb oldalát akarta érinteni a' nemesi aristokratának, 's ebből huzni hasznos tulajdon részire, azt mondá: „hogy a' papok javai elvétele következteti a' nemesség javai elvételét is.“ Ezen okoskodást ugy szokták nevezni, hogy ez argumentum ad hominem. 'S miután főt. ur tudja, hogy ezen táblánál kevés kivétellel a' nemesi rend képviselői ülnek, többnyire mint ollyanok, kik magok is nemesi birtokuk, kétségtelenül nem volt rossz taktika az egész indítványt ollyannak állítani, mely a' nemesség javai elvételét következteti maga után. Azonban t. RR. az egyházi birtok nem tulajdona a' püspököknek, arrul nem rendelkezhetik, azt el nem adhatja, el nem zálogosíthatja, arra adósságot nem tehet: a' nemesi birtok tulajdona annak, ki azt teljes joggal bírja, a' nemes azt eladhatja, elzálogosíthatja, adósságokkal te. helheti. Az egyh. birtok bizonyos kitűzött célokra, templomok építésére, iskolák fentartására 's b. adományoztatott, koránsem egyes személynek, de egy morális testületnek, melyről a' közállomány szabadon rendelkezhetik. A' nemesi birtok adományoztatott teljes tulajdoni joggal, 's így azt egytermészetűnek állítani az egyházi javakkal semmi tekintetben nem lehet. Azt mondá főt. ur, hogy az egyik privilegialis osztály gyengítettése a' másik privil. osztály megsemmisülését fogja maga után huzni. Ezen mondasából világos előttem hogy a' kath. clerus mi okból szegül ellen minden újításnak; ezen állításából vagyok képes magamnak megmagyarázni azt, hogy a' clerus miért nem akar adózni; ezen állításából látom okát annak, miért költ a' clerus évenként százakat 's ezeket tiszt- 's követválasztásoknál a' gyűlésekben mindenhaladásikérdés ledorongoltatására. Azt hiszem t. RR. hogy mi nem a' privilegiumok fentartásáért ülünk most együtt, midőn azok további épségbeni fentartása az egész magyar alkotvány megsemmisítését huzná maga után. Ezeknek ideje lejárt 's a' privil. osztály érdeke helyébe a' nép érdeke merült fel előttünk. Ezazon végzél, melyre mind törekvésinket kell irányítani. Egyébiránt jegyezze meg magának főt. követ ur, hogy miután azon okoskodásából, hogy a' clerus gyengítettése a' nemesség végveszedelmét huzná maga után, viszont az következik, hogy a' nemesség gyengítettése a' clerus végveszélyét fogja maga után huzni: bizonyosan mi akkor, midőn a' kápt. követek szavazati arányáról fogunk tanácskozni, főt. ur ezen tanját szemünk előtt tartva, azon fogunk iparkodni, hogy a' kápt. követek, mint különben is repraesentatív rendszerbe nem illők, az alsó táblánál szavazattal ne birjanak. Végre főt. ur azon állítása: „hogy Kálmán király idejében el lehetett venni a' clerustól a' javakat sokkal bátrabban mint most azon okból, mert azon időben a' protestantismustól magokat 's hitorsosait őrzeni nem kellett“ ollyan valami, mit főt. urtól legkevésbé vártam. Főtiszt. ur ez által rendeltetéséről megfejelte, az egyenletlenség magvát 's az ellenségeskedés üszkét akarta közénk sodrani, 's mint látom ingerült szemekkel nézi azt, hogy mi itt külön vallású követek egymás mellett béke, esend 's barátságban ülünk,

talán felzudította keblét azon egyetértés, mely a' rokonelvű kath. 's prot. polgárok közt napról napra nőten. Emlékezzék szavamra, hogy az elvrokonságon alapult barátságot 's egyetértést illy gyöngédtelen szavak nem bomlasztani, de erősíteni fogják. Különben ott van Spanyolország, nem kellett ott a' kath. clerusnak század óta küzdeni a' protestantizmussal, a' clerus kormányozta, igazgatta, vezette, nevelte a' népet; 's több mint egy évtized már, hogy a' legborzasztóbb forradalom dulja o' hazát, miveletlen földek, véres göröngyök, elnyomordott sápadt nép élő tanuji 's következősei a' clerus bölcs kormányzatának 's fáradságos nevelésének. Igen t. RR. a' clerus karon fogva vezette a' spanyol népet, hol protestantizmussal neki küzdenie nem kellett, a' veszély örvényéhez; de most elpuhult karja visszatartani a' butának nevelt népet 's megmenteni a' hazát nem bírja. Én tehát indítványomat a' t. RR. pártfogásába ajánlv főt. urat arra kérem, hogy kifejezéseivel egész osztályokat ne sértsen 's felszólítom, hogy nyujtson felvilágosítást, ha vajjon Spanyolorsz. a' clerusnak a' prot. kellett e' küzdeni? Egy m. k ö v e t elismeri, hogy B. megye által előterjesztett kérdés teendőink roppant halmaza miatt jelen országgyűlés tanácskozási tárgya nem lehet, azon felül ezen kérdés nem is érett meg annyira, hogy képes lenne ez uttal üdvös gyümölcsöt termeni. De mit tehetünk róla, hogy ez indítvány B. megye által megtevétt, nekünk most ehez minden esetre szólnunk kell; felhívott erre leginkább a' v. káptalani követnek vakmerőséggel határos nyilatkozata, ki B. körlevélét elmeftatásnak 's ollyannak nevezé, mi a' törvényes tulajdon megtámadja. Ezenkívül még támadó harcot kezdett a' lovag rend ellen. Multkor arrul vádolá a' Rdeket, hogy miért merik a' káptalanoktól törvényben gyökerezett szavazatjogukat megtagadni; és ő panaszkodik, hogy az országgy. befolyásból kirekesztetett, ki a' megyei utasítások készítésénél a' reformkérdések megdöntésére hatalmas befolyást gyakorolt, most pedig azt hozta fel, hogy ha a' papi javak elvételnek, hasonló sors fogja érni a' nemesi javakat is, mert az egyház épen olly törvények erejénél 's kiváltságoknál fogva bírja jószágait, mint a' nemesség. Az egyh. rend a' kiváltságokhoz szorosan ragaszkodik 's azért minden erejével azokat fentartani törekszik, 's kérdem, teszi e' ezt a' nemesség? nem kívánja e' azon kiváltságokat, melyek a' nemzet kifejlésének akadályára léteznek, megszüntetni? átlátja a' nemesség a' hazának azon abnormis állását, melybe némelly kiváltságok helyezik, azért k ö v e t el minden módot az ur b é r rendezésére, 's átlátja annak szükségét, hogy a' nemesi birtoknak igazságtalan adómentessége minelőbb megszüntessék; mig ez ellen a' v. káptalan követte tudva levő agitációval működött. Ezeken felül még igazságtalan megtámadást használt a' protestansok ellen, protestansok irigységéből eredő igaztalan tulajdonitván e' szőnyegen levőtárgy indítványoztatását; kijelenti szónok, hogy illy gunyos váddal gyanusítani ne merészelje a' protestansokat, mert ezek illy fegyvereket soha nem használtak a' katolikusok irányában. Az indítványozott kérdés nem alkotványelleni törekvés, az egyházi javak, mint az előbb szólottak által világosan kimutatott, a' status tulajdonai, rólok a' törv. hozás mindenkor szabadon rendelkezhetik; küldöm, mond szónok, színtezzen elvből indultak 's pártolták B. indítványát, 's az protestans boszuállásnak annál kevesebb nevezhető, mivel küldöm legnagyobb része katolikusokból áll, ők tulnyomóssággal bírnak megyében, 's ezek az egyházi által birt javakkal semmit egyebet tenni nem akarnak, mint azokat eredeti rendeltetésükre, honnan eltávoztak, viszszavezérelni. Hogy 1791ben József elhunytá után az egyházi birtokok elvétele miatt a' megyék repraesentáltak, igen helyesnek találok, mert azok egyedül önkény által 's nem törvény útján vétettek el, illy esetben ugy hiszem, B. megye most is repraesentálna; azért ezen tényt ide nem alkalmazhatni, mert most t. hozás útján kívánunk az egyházi kezei közt levő statusjavakról rendelkezni. Furcsán tünik előmbé, hogy a' kath. clerus össze akarja zavarni a' tulajdon a' használatra adott birtokkal, 's ugyszólván gyémekének tartom azon különbségeket bebizonyítani, melyek a' nemesi és egyh. javak közt léteznek; állításukra csak annyit jegyzek meg, hogy ki van tüzve a' cél, mi végett nyerték az egyházi jószágukat, 's e' szerint nincs róla dispositionalis joguk, mihelyt pedig ez nincs meg, a' birtokos nem egyéb, mint a' reá bizott jószág kezelője, miről a' t. hozás, midőn azt szükségesnek látja, mindenkor szabadon rendelkezhetik. Különös merénynek nevezé v. kápt. követet, ha az országgyűlés a' papi jószágok felett intézkedésbe bocsátkoznék, azzal a' tulajdoni jog szentsége lenne megsértve, mihez nyulni senkinek sem szabad. Szó-

*) A' pistrinas (pistrina sütökemence-jog) mely akkor kir. jog volt és sok helyett malom-joghoz csatolva. Itt e' szó jól áll. Szerk.

nok ez status midőn kedni löl re ki ez tekint náról káptal ember vagy ben n e' kér most hogy fogna nusitá ditta kább sithet dett a ségbe tott; ellát rányt kutfo népn polit intéz a' ha nak. dik, fordí des e kérd rus s tak Teki sa fogj dést. rüsz gen teki nyit cler tartá nyoz hazá a' h java fizez dom hog velő van gye stat nak azz rad kell rali tus len Meg mer sula red 's saj má ság áll költ mi gy ad ket det jog szí sta tul tá ha va ká

nok ez állítást tagadja, mert a t. hozásnak nemcsak a status javai, hanem még a magánytulajdon iránt is, midőn azt a köztársaság megkivánja, joga van intézkedni; így van a' kisajátítási törvény, ez a' tulajdon felel rendelkezik, még sem találkozott senki a' hazában, ki ezen törvényt a' tulajdon megtámadására intézettek tekintette; midőn a' szegény adózónép személye vagyónáról önkényesen disponálunk, akkor nem jut eszébe a' káptalani követnek a' sine nobis de nobis, pedig egyes ember élete mindig nagyobb figyelmet érdemel mint a' vagyon. Az utána szolt megyei követ hasonló értelemben nyilatkozván, megemlíté, miszerint elismeri, hogy e' kérdés vitatásával meddő téren áll a' t. hozás, mert most annak még nincs jövendője, de azt nem hiszi, hogy ha a' papi jószág elvétetnék, a' nemesség is el fogna vétetni, mert a' történetek évlapjai ellenkezőt tanúsítanak. Ha az egyh. rend a' földi gondoktól felszabadítottatik, annak jótékonyágát egyedülők fogják leginkább érzeni, mert szent hivatásukat buzgóbban teljesíthetik. A' keresztény vallás kezdetén nem büszkélkedett az egyház roppant uradalmakkal, tiszta egyszerűségben élve tanította hiveit 's nagy tiszteletben tartott; különben is ha állásukhoz illő fizetéssel fognak ellátni, a' relatív jövedelem megmarad, csak az aránytalanság fog kiegyenlítettetni, mely most van 's azon kuforrások, melyek korteskedésre pazaroltatnak, a' népnevelésre lesznek fordítandók. A' statusnak minden politikai rosz kinövést ki kell irtani, 's ha valamely intézet céljának meg nem felel, azt aképp intézni, hogy a' haza legnagyobb boldogságot szerezhesse magának. Szemünkre vetették, hogy a' nemesség korteskedik, 's az ide pazarolt pénzt jobb lenne népnevelésre fordítani; ez való. Szóló megismeri, hogy a' korteskedés egyik legrosszabb bűn, mert általa az erkölcsiség nemcsak elő nem mozdítottatik, sőt elkorcsosítottatik; de kérdem: ki tanított erre bennünket? korteskedik a' clerus saját céljai elérésére úgy mint a' nemesség; voltak esetek, midőn paplakok csapszékékké aljasultak. Tekintsünk csak szét a' hazában, 's emlékezzünk vissza a' zalai eseményekre, zágrábi tisztújításra, 's látni fogjuk, kinek vehetni leginkább szemére a' korteskedést. Sajnálom, hogy v. káptalan követ nem tud keserűség nélkül szólni a' protestansokról, 's a' szőnyegen levő kérdést protestans szenvedélyből eredetnek tekinté; hogy az nem úgy van, már mások által bebizonyítottatik; annyi azonban tagadhatlan, hogy a' kathol. clerus kezei közt levő javakat, az egyház szolgálata tartására, templomok építésére 's népnevelésre adományozták királyink, de nem kell feledni, hogy a' k. o. r. hazánkban még protestansok nem voltak, ezek szinte a' haza polgárai, ezek is igényelhetik azt, hogy azon javakból ők is részesíttessenek, ők az egyház szolgálata fizetését 's templomaik építését, úgy a' tanítást saját adományaikból eszközlik 's büszkeségüknek tartják, hogy szük erszényeikből fizetett néptanítóik által a' mivelődés 's felvilágosodás sokkal nagyobb mértékben van elterjedve, mint a' katholikuskoknál. Pártolta K. megye indítványát. Ezután egy káptalani követ szolt: Azon statutheoriára, melyet tegnap K. követe indítványának alapjául igyekezett felállítani 's mely majd azonos azzal, mite' tárgyban a' mult században a' francia forradalom doctrinairjai hirdettek, némi észrevételeket kell tennem. Azt mondá tisztelt követ ur, hogy a' moralis testületek keletkezése későbbi, mint maga a' status, ez azoknál fenebb áll, 's ha a' status céljával el lenkeznek, joga van a' statusnak azokat megszüntetni. Megvallom, ez állítás előttem igen feltűnő vala, a' mennyiben e' statutheoria az egyház, mint moralis társulat irányában látszik felállítottatnak. Mert az egyház eredetében e' teoriájában akármely statusnál régibb, 's ennek kifolyása épen nem levén, a' status irányában sajátos viszonytal bir, 's e' tekintetben azt akármilyen más alárendelt különféle társaságokkal hasonlóságba nem tehetni. Az egyház a' status irányában önálló 's független, hatóságát a' statushatalomtól nem kölcsönzi, mert az saját külön természetű hatalom, 's mint ilyen, nincs a' statusnak alárendelve. Vallási meggyőződéseket a' népek a' statushatalomnak soha nem adták át, 's ha voltak idők, midőn a' statushatalom a' keresztény egyházat elnyomta 's megszüntetni törekedett, az önkény és nyers hatalom ezen megfosztását jogszerűnek sem mondhatja, 's végre is nem a' status szüntette meg az egyházat, hanem ez hódította meg a' status; képtelenség volna a' statusnak olly felsőséget tulajdonítani, hogy ez akár az egyháznak, mint vallási társulatnak, akár csak a' clerusnak is, mint egyházi hatalom viselőjének megszüntetésére legyen feljogosítva. Ez volna még a' valódi absolut status, melytől inkább félhetnénk, mint hajdan a' keresztény Európá a'

félholdtul. Továbbá azt mondá érdemes követ ur, hogy királyink a' jószágokat úgy adományozták, mint a' status képviselői, miből azt akará következtetni, hogy az egyh. jószágok a' status jószágai, vagy mi épen annyi: hogy a' statusnak van hatalma azokról rendelkezni. De ez állítása megint egy újabb statutheoriából van merítve, mely szerint a' hatalom a' népé, a' király a' statusnak csak első hivatalnok. A' magyar constitutio nincs e' teoriára alapítva, királyink a' statusnak nem képviselői, hanem önálló felségökben gyökerezik királyi hatalmak, melynek egy része törvényi szerinti az orsz. statusokra is átruházottatik; azonban habár, a' mit helyben nem hagyunk, fölteszük is azt, hogy az egyh. jószágok a' status adományozta volna, következék: hogy mit a' status az egyháznak adott, az nem az egyháze hanem a' statusé? ez az adományozás eszméjét forgatná fel. 'S ha csakugyan K. követének teoriája megállhatna, nem hatna e' az egyiránt minden kir. donatióra, akár egyháziat illessen az akár világi birtokot? A' privatusok adományait 's alapítványit megint azon okból tartja elvehetőnek az érdemes követ ur, mert nem személynek adattak, hanem hivatalnak, holott épen e' nézet áll leginkább az egyh. javak sérthetlensége mellett, mert ezen jószágok a' kath. egyház tulajdona, és mi azokat azon czímmel bírjuk, mivel az egyház hivatalnokai vagyunk; mikor azok adományoztattak, nemcsak az első szerzőnek adattak, hanem minden következőnek. Ha tehát fenáll az egyház és állania kell, mi czímmel vehetné el a' status a' privatusok adományait is? az illy teoriák szerint alig lenne birtok, mire a' status kezét nem tehetné, 's ezen teoriákból következteté követ ur indítványát: hogy mondassék ki, miszerint a' statusnak egyházi javakra nézve rendelkezési joga van, most azonban idejét nem látja azokról tetteleg rendelkezni. Így történt ez Franciaországban is, előbb elvképen állítottatik fel, hogy az egyházi javak a' status rendelkezésétől függenek, az elhalasztás a' clerusnak megígértetett, de a' végrehajtás ideje rövid idő mulva bekövetkezett; ez indítványt elfogadni annyi volna mint magát a' b—dit elfogadni, vagy talán valamivel ennél is rosszabb. Tetszett T. követének a' v—i káptalan követe tegnap előadását megróni 's azt állítani fölé, hogy az merészségében vakmerőséggel határos. Nem akarom vitatni, a' tisztelt követ beszédében volt e' valami parlamentelleni kifejezés vagy gyöngédtelenség, de a' megrovást másoktól inkább elfogadhatónak tartanám, mint épen az érd. követ urtól, ki e' teremben tartott beszédeiben többször ollyanokat hozott fel, mikről méltán elmondhatni, hogy vakmerőséggel határosak; egyébiránt az érd. követ ur is egy különös statutheoriát állita fel, midőn azt mondá, hogy ha a' nemzet veszi el az egyh. jószágokat, nincs tetteben erőszakoskodás, mert a' nemzet magát az alkotványt az országálási rendszert is megváltoztatja, a' fejdelem tetteit méltán roszalták a' vgyék, mert akkor az elfoglalás nem t. hozás utján történt. Ugyan nincsen e' ezen eszmében a' status absolutismusa kimondva, mely a' népek szabadságát inkább előli, mint az absoluta monarchia? E' teoriák, melyek időkben minden hatalmat centralisálni, minden kiváltságot megszüntetni, minden individualismust eltörölni törekednek, egykor a' despotismus legnyomasztóbb igája alá fognak görbiteni azon nemzetet, melynek nevében a' hatalmat néhány gyakorolná. G. követe nehezen veszi, hogy én tegnap a' népnevelés költségei forrásul azon sok ezret tüzttem ki, melyek honunkban a' korteskedésre pazaroltatnak; úgy vette k. követ ur mondását, mintha én általa a' világrend tetteit akartam volna megróni. De én a' korteskedést egész általánosságban roszalom, tegye azt pap, tegye világi, én megmondottam, hogy e' nyomorult és gyalázatos választási mód megszüntetésével minden pénzbeli áldozat nélkül is emelkednék a' népnevelés, mert az annyira káros erkölcsvesztegetés meg szünnék. De olly okoskodással is élt a' tisztelt k. követ ur jószágink elvételére nézve, mely fölé különösen hangzik; azért akarna minket fölmenteni a' birtok terhével, a' gazdálkodási gondoktól, hogy hivatásunkat akadálytalanul teljesíthessük; mi köszönjük ugyan e' keresztényi buzgóság—szülte jó tanácsot, de felteszük azt, hogy istenfő királyink is tudták és belátták azt, mi szükséges, mi haszon a' papságnak és egyháznak, hogy hivatásának teljesen megfelelhessen; ők e' célra minket fekvő birtokkal 's más alkotványos jogokkal láttak el, azonban koránse higye követ ur, hogy ezek elvesztésével hatalmunk is elenyészne; utasítom követ urat Franciaországra, utasítom a' szegény irlandi kath. clerusra, 's ott meglátja, hogy a' clerusnak földbirtok nélkül is roppant hatalma van, ott a' clerus szegény, de a' nép akaratját bírja; ha itt is elvesztjük jószáginkat; miénk lesz a' nép, és mi bennök és köztük hatalmasok leszünk. A' következett m. követ úgy-

mond: Ha a' t. hozásnak csak az volna feladata, hogy az előtte álló pillanatot megragadva, működésének sikert adjon, akkor áll az, hogy a' t. hozás pillanatban nem nyílt meg; de én a' t. hozás működését nem itt kereselem, mert az nem pillanatnyi, hanem több időre terjed. És ha van kérdés, melyet minden oldalról meg kell hányni, ezt látom ollyannak; elhiszem a' tanácskozás alatti tárgy már nem új; sok eszme és kebel foglalkodot már magánkönyvekben annak komoly megoldásával, melynek kifejlése fogja a' jövendő kor számára a' kellő gyümölcsöt megtermeni. Ha visszapillantunk az 1839ki or. gygy. folyamára, ennek csiráját ott fogjuk találni, mert akkor Torontalmegye képviselője volt az, ki indítványt tön, hogy a' megüresült érseki 's püspökszékek jövedelmei a' haza jólléte előmozdítására fordítottassanak; mi nem is maradt tisztán szó nélkül, mert tanúsították az akkori országgyűl. iratai, hogy ezen tárgy iránt a' két tábla közt üzenet váltatott. Akkor megpendült ezen eszme azon szempontból, hogy a' be nem töltött papi székek jövedelmeinek pénzbeli mennyisége az ország rendelkezése alá essék, most egy stadiummal tovább mentünk; 's erre okott adott B. megye indítványa. Szónok sokkal jobbnak ismeri ezen megyét, 's meri állítani, hogy B. megye indítványa, nem boszuálló indulatból, nem nemtelen rugóbból, hanem a' haza iránt viseltető buzgóságból eredett 's tételtelen körlevél közrebocsátása; mi által nem törvény elleni tiszteletlenségre akarta felhívni a' hazát, hanem olly tárgy megfontolására, melyet törvény utján működésektől elvonni nem szabad, és ha legkisebb kétség támadt volna is aziránt: hogy vajjon lehet és szabad e' ezen kérdést gyakorlatilag tárgyalni? Őt a' káptalanok követői tökéletesen meggyőzték arról, hogy szabad is, lehet is, kell is. Okugyanis mindig arra hivatkoznak, hogy birtokukra nézve egyenlők az alkotványtal birtoklásijoguk az alkotványbólveszi származását, 's ezen birtoklásijog törv. által biztosítva van; ugyan mondjanak egy tárgyat legkisebbtől legnagyobbig, melynek keletkezése 's mely iránti rendelkezés, melynek időszerinti módosítása, változtatása 's eltörlése, más törvényvel való fölcserélése nem a' törvényhozás feladási köréhez tartozik? és micsoda kiváltságot kívánnak akkor, midőn magokat az alkotvány kifolyásának tekintik? midőn azt merik mondani: noli me tangere? Nem arról van itt szó, hogy a' clerus mult időtől fogva maig tesz e' jót; ez a' birtoklasi jogra nézve nem áll; mert nincs e' időszak, midőn a' haza többet kíván? Azon jótékonyág nem abban áll, hogy néhány irtalomra szorult ügyefogyott ember az egyház által láttassék el. Történik több intézkedés az egyház által, igaz; de nem úgy, mint a' közvárákozás, a' nemzet kívánata hozza magával; 's kérdem: öszsze lehet e' keverni a' birtokot a' vallással? Különböztessük meg a' dolgot; mert a' vallás nem jár karöltve a' vagyonszággal; sajnálkozásra méltónak tartanám azon vallást, mely csak világi birtokokkal ellátva volna képes célját teljesíteni; az isten dicsősége kíván e' jószágbirhatást? vagy még most is bálvány-időszakban élünk? hogy arany borjukat áldozunk, 's kincseket gyűjtünk azoknak össze, kik az isteni tiszteletet teljesítik; annyira kell e' külfénynek áldozni 's vagyon kell az isteni tiszteletre? — A' hol nincs anyagi vagyon: vajjon kevesebb buzgalom fejlődik e' ki az isteni tisztelet iránt? mert ezüst gyertyatartóik nincsenek; ha ezt hiszik, akkor elmondhatjuk az üdvözítővel: „uram bocsásd meg nekik, mert nem tudják mit cselekesznek.“ Addig isteni a' vallás, míg maga egyszerűségében áll; mihelyt azt külső fenyegetés kivánjuk emelni, nem vallás többé. (?) Mit a' v—i káptalan követe Franciaországról felhozott: nem mondom ugyan vakmerő, hanem gyöngédtelen állításnak, hogy ott nem kell úgy mint itt protestansok ellen védeni a' vallást; tehát a' prot. felekezet Magyarországon ollyan é mint a' farkas, melytől őni kell a' nyáját, talán arra kell fordítani jövedelmeik egy részét, mint Németországban, hol farkasok támadtak és egynek elfogatására 75 pfr. tüzetett ki, hát vérdíjt fogunk kitűzni azokra, kik velünk egy hazában élnek és alkotványunk polgárai, azok ellen kell e' ótalmazni a' kath. vallást? ruházzon bár mindenféle vádat a' protestansokra a' clerus, de azt ne, hogy a' protestansok hatalma ellen kelljen a' római egyházat védeni: mindent inkább el fogok hinni, de ezt nem; mert uraim, azon felekezet, mely régi védelmi állapotjában van, ki tudja, mely határtalan önkénynek van alávetve: az volna ellensége a' római egyháznak 's az támadná meg azért, hogy az ő szivredőji ollyanok, melyek a' r. egyház gondolkozásával nem férnek öszsze; tegyék sziveikre kezeiket a' főt. urak, 's mondják el, mea culpa, mea maxima culpa, mi nem voltunk irántok azon kimélettel, melyre Krisztus tanított „szersed felebarátodat mint tenmagadat, 's másnak ne kívánd, mit magadnak nem akarsz.“

Adjunk más felekezetibelieknek tért vallásaik szab. gya-
korlására: legyenek ők is olly jogu polgárok mint a'
katholikusok; akkor olly csöndesek, olly nyugodtak
fognak lenni, mint bárki. Franciaországban nincs pro-
testans elem, melly ellen a' papság kénytelenítettnek
magát védeni, mégis támadt ellensége a' vallási külső
szertartásnak. Franciaországban meggyöngített a'
clerus hatalma 's az minden jogától meg volt fosztva;
mégis képes volt a' vallást olly tiszteletben fentartani,
hogy az ott áll, hol neki állani kell; 's miért? mert az egy-
ház 's a' vallás szolgálja az alkotmányos álladalom alatt
áll, mennyiben a' vallás a' status céljaival megegyezik,
neki különben az alkotvánnyal semmi kapcsolata nincs;
mihely tisztán 's kirekesztőleg azon téren fog működni:
minden viszálykodás meg fog szünni. A' vallás szolgálja
legyen az, mire rendeltetett, mint a' szent irás mondja:
a' te országod nem e' földön van; és ezen ország eléré-
sére nagy jószágokra 's jövedelmekre nincs szükség. De
tekintsünk azon vallásu lelkészekre, kik minden nap
az egyházi dolgokkal foglalkoznak, vajjon azok veszik
é hasznát azon roppant jövedelmeknek? nem látunk é
egyes lelkészeket, kik olly csekélységgel vannak ellát-
va, hogy mindennapi kenyerüket alig képesek megsze-
rezni? ha tehát az a' cél, hogy ki vallás dolgaiban fárad-
doz, annak jutalmát is vegye: akkor egy rész ne tartsa
magánál azon roppant javakat, hanem mindenki vegyen
hasznát belőlök; különben nem felelnek meg rendelté-
süknek; azt nem akarja senki, hogy az egyház szol-
gája, kinek hivatása legnemesb, inséggel küzködjék.
A' törv. hozás csak azt akarja, hogy azon aránytalan-
ság, melly itt is legnagyobb mértékben létezik, egyen-
lítettessé ki 's a' jótékonyt minden egyház szolgálja
egyaránt árasztassék. Az mondatott többek közt, hogy az
magában rendkívüli jótékonyt, miszerint egy moralis
testület, mint a' vallás szolgálja, nem bizonyos pénzbeli
jövedelmekkel van ellátva mint Franciaországban, hol
a' clerus fentartása több millióra megy; ha ezen hason-
lítás áll, akkor azt is lehetne mondani, hogy a' kir. hiva-
talnokok és katonáknak szinte birtok adományoztassék;
vajjon ekkor a' statusnak semmi baja sem lenne é? hisz
nálunk a' fundus studiorum olly nagy, a' p—i egyetem
olly gazdagon van dotálva, mégis hol van nyomorultabb
tanítás, mint épen ott? Nem az tehát a' cél, hogy egy
bizonyos osztály, mint p. o. a' status szolgálja, mikép elő-
gittetik ki; hanem az, mikint felel meg a' dotatio rendelté-
tésének. Azon theoriai elmefuttatások, mellyek a' cle-
rus részről előhóztak, nem állnak, 's az nem az új
iskolák szüleménye, mert mit bibelődünk azzal, midőn
még Ádám apánk szántott, Éva pedig fonogatott, azon
kormányzási rendszerrel? mert a' vallás még akkor nem
is volt, ha arra akarunk visszaszámolni, azon hatalmat
nem fogjuk megdönteni, mert az alkalmazást másutt ta-
láljuk fel, 's nem az, a' mi mondatott, hogy mikor a' fej-
delem az egyházi javakat el akarta venni, a' megyék
felszóllaltak; felszóllalni kötelességük volt; mert az al-
kotvány és annak része olly frigy, mellyhez a' fejdelem
nem nyulhat; a' nemzetnek és alkotványnak, ha időrül
időre szükségét lát és a' házára nézve javítani való van:
azt tenni kötelessége; 's azt mondom az egyháznak,
hogy próbálja a' kormány önkényes cselekvésével a' ta-
xatiót, mi ellen a' haza felszóllalt, életbe léptetni: kö-
telessége azt védeni a' hazának, mert a' kormány ön-
kényének azt átadni nem szabad; hanem ha a' törvény-
hozás akar gondoskodni róla, az olly kérdés, melly fö-
lött kétségeskedni nem lehet. Én részemről B—d indit-
ványát, mint elvileg áll, pártolom, azonban tekintve
azt, hogy az országgyűlésnek illy későre haladott sta-
diumában, ezen kérdést, mellynek nyomatékosságát 's
fontosságát, nemcsak kétségbe venni nem akarom, ha-
nem kétségbe nem is vehetőnek állítom, érdemileg tár-
gyaltatni nem kívánom; minthogy ezen kérdés czélszerű
elintézése még akkor is, midőn az megéri, midőn a'
nemzetnek vérebe menend által 's vélemény-különbség
nem lesz ezen táblánál: komoly megfontolást érdemel;
mert olly status elrendezéséről van szó, melly minél
szegényebb, minél inkább lesz áll polczának magassá-
gáról, 's minél inkább össze fog forni a' néppel, melly-
nek rendeltetése, 's ez az mit én ohajtok, hogy ne csar-
nokok, ne gazdagon aranyzott szolgák válasszák el azo-
kat, kik a' lélek bajaival foglalkoznak, hanem legyenek
a' népnek tanácsadói 's vigasztalói, annál inkább fog
megfelelni rendeltetésének, követvén azt, mit a' nagy
mester követelt; mert ha ő palotákat adott volna a' val-
lás szolgáinak: a' rom. kathol. vallás még most is böl-
csőjében volna. Hogy tehát ezen tárgyat kellő eg ezuttal
tárgyalhassuk, arra nincs idő. miután teendőink sora
igen nagy 's a' megkezdetteken túlterjeszkedni az orsz.-
gyűlésnek nem lehet, különben ez országgyűlésnek se
vége sem eredménye nem lesz; ezt netévésszük soha sze-

meink előtt, mert az idő drága, 's habár illyféle tanács-
kozások szívmelők is, de nem jótékonyak, sőt ered-
vény nélküliek. Én tehát azon indítványt mit K—m me-
gye követő tön, egy szó-módszattal elfogadom, ó t. i.
status-rendelkezésről tett említést, e' helyet én a' törv.-
hozás rendelkezését kívánom kimondani; mit fog a' jö-
vendő tenni, mi czélra kívánja fordítani: az az ő fel-
adása; elvileg kell tehát kimondani, hogy a' papi javak
feletti rendelkezés a' törvényhozás jogai közé tartozik;
hogy ha ezen most is olly pénzellen haza, melly azon
időben, midőn még elrendezés nélkül volt, nem adhatott
egyebet fekvőbirtoknál, ezen fekvő-birtokot a' törvény
úttján pénzzel akarja fölcserélni, midőn azt jónak látja,
ebben a' fenálló törvények ne gátolhassák. Én tehát a'
tárgyat jobb időkre halasztva pártolom K—m indítványát.
Ezután jsmét az indítványzó m. követ szövegét: 's azon ál-
lítás czáfolatába bocsátkozott, hogy a' világi 's papi jószá-
gok egy természetűek; az elmondottakon kívül megjegy-
zék, hogy a' clerus mint moralis testület soha sem deficiál,
a' nemesség birtoka mag-szakadás esetében 's felség-
sértési bűn miatt visszazár a' kir. fiscusra; ellenben
ha az egyházi rend közül valamelyik felség-sértési bűn-
be esik, azon birtok, honnan a' bűnösnek jövedelme
van, megmarad az egyházi rendnél 's csak személyre
nézve büntetetik. Szathmáry Mihály kiszámította,
hogy a' nemesség által birt. jószág sz. István idejétől
kezdve ötször esett vissza a' kir. fiscusra 's ugyan any-
nyiszor conferáltatt. Azt állítja tovább az egyházi-
rend: hogy birtok az alkotvánnyal egy idős, szónok
azt hiszi, miképen a' polg. társaság egyes személyek-
ből keletkezett, 's legelsőben az egyesek jogai hatá-
rozottak meg, azután a' szövetség társaság enged-
te meg a' moralis testületeknek alakulását, 's mint an-
nak joga volt azt megengedni, úgy midőn annak szük-
ségét látja, meg is szüntetheti; ennél fogva a' mor a l i s
testületek a' statustól később nyerhetők birtokaikat
bizonyos szolgálataik jutalmául, ha tehát ezek rendelté-
tésüknek meg nem felelnek, hatalmában áll a' polg.
társaságnak azon javakat visszavenni, 's olly czélra
fordítani, mellyből a' statusra legtöbb haszon fog há-
ramlani. Egyébiránt nem foghatom meg, miért nevezte
v. kápt. követő H. Fülöpöt nagygnak, talán azért, mivel
saját fiát don Carlost a' dominicanusok kedviért kivé-
geztette, vagy hogy ezeket vitetett máglyára, azért,
mivel azok az istent másképp imádták mint nekie tetszett
vala, vagy azért, hogy a' sanquentini ütközet megnye-
réséért emlékül 4 millió ezüst forintért az Escuriál 40
szereztes kényelmire 's a' megholt királyok temetőhe-
lyeinek építtette. Ő volt az, ki V. Károly császár testa-
mentomát a' sz. inquisitio rendelete következtében, mi-
vel ez a' papoknak semmit sem hagyott, megégetteté;
a' toledói érsek csak sok aranytal mentheté meg éle-
tét azért, hogy a' testamentomot aláírta, ugyanezért
gyóntatóatyja is a' tömlőczben halt meg, ha ezért H. Fül-
öp nagy nevet érdemel, akkor azok sorából Titus Ves-
pasianust 's másokat ki kell taszítani. — Mondatott to-
vább, hogy ha nem kell is a' kath. clerusnak most po-
gányokat téríteni, de őni kell a' híveket a' protestansok
folytonos működésitől; tehát ezen állítás szeri n t a'
kath. és protestans testvérek egy állítatnak egymás el-
lenbe mint a' hiénák és bárányok? nem szórja ez ál-
tal a' kath. clerus a' békes hon polgárai közé a' szere-
tetlenség üszkét? nem tudom, mellyik felekezeti úzi
jobbana a' lélekvásárlást; van példa arra, hogy a' clerus
hivatal-ígérés mellett térített, 's ebben ő nem gátolta-
tik; tudok hasonló ok miatt keletkezett pört, mellyben
az volt az ítélet, partem I. ex defectu probarum absol-
vi. Egyébiránt ha a' v. káptalan követő olly buzgó örje a'
nyájnak, hogy térítésének annál nagyobb gyümölcsét
láthassa, legjobb lenne, ha e' czélból Chinába, hol 300
millió pogány van térítendő, vagy Ausztráliába men-
ne, itt már a' térítés nagyobb érdem lenne, mert némi
kis fáradsággal jár. Végre még a' dologra kívánok né-
hány megjegyzést tenni. Hogy az egyházi javak a'
status tulajdonának tartatnak 's hogy ez elvet már több
ízben kimondá a' l. hozás, tanúsítja ezt több orsz. gy. irat,
különösen 1835. évidec. 30d. érkezett k. k. leirat 's az
arra tett újabb felirás. De törvényinkből sem magya-
rázhatni ki, hogy a' papi javak az egyházi rendnek
tulajdona, többnyire ott ezen szó használtatik „tenet“,
mit igen megkülönböztetek ezen szótul „possidet“, ez
is nyilvánosan azt bizonyítja, hogy az egyházi rend a'
nála levő birtoknak csak haszonvevője 's arrul a' törv.-
hozás mindenkor tetszése szerint rendelkezhetik. Egy-
más megyei követ ezt mondá: Meglehet, hogy a' tulaj-
donjog feletti eszmém igen szigorua, vagy pedanteriá-
hoz közelgök, de azok ellenére, miket B. követő az
1636ki országgyűlés iratiból felolvasott, sem győződ-
hetem meg a' felől, mikint a' törv. hozás bármely részé-

nek joga legyen az egyházi javakat eredeti rendeltetésük
ellen bárhová fordítani. Az ugyanis, mit B—d követő
felolvasni méltóztatott, az orsz. RR. felirata előleges sé-
relminknek az egyházi javak helytelen használata 's tör-
vényelleni taxatiójáról szóló 9d. pontja iránt érkezett k.
válaszra, mellyben ő fels. kijelenti, mikint az egyházi
javakat ezentul is felső patronatusi jogánál fogva a' tör-
vények értelméhez 's az alapítók szándékához képest ke-
zelni fogja; szükségesnek láták az akkori orsz. RR. kellő
ovatossággal megjegyezni, miszerint ezen kezelésbe a'
törv. hozás hasonfelének kétségen tul befolyása vagyon
és inkább e' jog-fentartás tekintetéből történt akkor e'
felszóllalás. Nem tartja mond szónok tovább a' kérdés
lényegéhez tartozónak azt, vajjon a' kath. egyház szol-
gáji főlöleg vannak é ellátva földi javakkal, 's vajjon
azokkal mindenkor ügyelnek é mint rendeltetésük igény-
li? mert bár mikint válaszoljunk e' kérdésekre, illy tekin-
tetek a' tulajdonjog korlátozását nem igazolhatják. Ha va-
lakit tulajdonától azon okból lehetne megfosztani, mert
azzal v. vissza él, v. talán csak nem úgy él, mint mi ki-
válnók, akkor megszünt a' tulajdoni jog bátorsága, meg-
szünt azon szabad rendelkezhetőség, melly a' sajátjog ter-
mészetes corollarium. Akkor minden nézet vagy esz-
meváltóság új vesztélylyel fenyegetné a' tulajdon békéjét.
A' kérdés egyszerűn abban pontosul: vajjon az egyh. ja-
vak a' kath. egyház szolgáinak kétségkívüli tulajdona é
vagy nem? Szerény felfogásomhoz képest annak tartom,
akár fejedelmink kezéből, akár magányosak adakozásái-
ból nyerték legyen azokat; 's itt mindenekelőtt K. köve-
tével találkozom, ki elms. theorijában azt állítja: mikint
az egyházi javak a' status rendelkezése alatt állnak, miu-
tán szerinte a' közállomány joga van minden mora-
lis testületjavairól rendelkezni, mihelyt azok eredeti ren-
deltetésük ellenére használtatnak; e' theorianak, mellyet
Irland példája olly igen czáfol, taglalásába nem bocsát-
kozom, miután ezt meddő vitakozásnak tartom, 's a' köz-
állományt nem tekintem mechanicus gépelynek, melly-
nek egyes alkatrészeit kedvünk szerint elhelyezhetjük,
hanem olly organicus testnek, mellyen ha i d o m i t a n i
a k a r u n k, ezt csak f o k o n k i n t i k i f e j l e s
's jelen állapotunk kellő tekintetbe vétele mel-
lett tehetjük. A' magy a r k ö z j o g i e l v e k n y o m a n
tehát, és nem pusztá abstractiók után taglaljuk a'
szönyegen fekvő kérdést. Midőn a' fejdelem alkotvá-
nyos jogánál fogva magányosoknak adományoz, fen-
tartja világosan a' mag-szakadás vagy hűtlenség ese-
tében tulajdonjogát, az egyháznak szentelt adományle-
velekben ellenkezőleg áll a' dolog, ott a' tulajdoni jog
világosan fentartva nincs, sőt néhol az ellenkező hatá-
rozottan kifejezve, 's többnyire azon feltételek kitűzve,
mellyek alatt adományoztattak e' javak, p. o. a' kathol.
vallás és isteni tisztelet fentartása; mig tehát e' fölté-
telek állnak, sérthetetlenül kell állani fejdelem által a'
közállomány nevében tett adományok is. Magányada-
kozásokra nézve még világosb a' kérdés: abban sarkal-
lik t. i. volt é az egyik félnek joga ajándékozni, 's a' má-
sik fél képes volt é az ajándékot elfogadni, 's ha igen,
akkor ezt törvényhozás útján más czélra vonni jogsze-
rűn legalább nem lehet. A' külföld példája itt ugy hi-
szem nem a' legszerencsésebben hozottot fel, mert József
császár félig sikerült kísérletén kívül, csupán Orosz-
szág 's a' francia meg spanyol forradalmak hozattak
fel példakint, mellyeket egy alkotmányos törvényhozás
eljárásának mintájaul ajánlani talán nem lehet. Ide já-
rul az, mikint a' közállományok e' lépésit áldás eddig-
el nem követte. Spanyolországra nézve az egyh. ja-
vak egy csep valának finczbajai óceánjába vetve,
mellyben mostan is vesztgel; hozzájárul tovább, hogy
az egyh. javak elvétele előzvénye volt mindenkor a' ma-
gánytulajdon egyéb fajai megtámadtatásának; 's ez ter-
mészetes, mert a' tömeg, ha észre veszi, hogy a' tulaj-
don egy faját attréctálni szabad, könnyen lerombolhat-
ja azon gyenge falat, mellyet a' német szobatudóság a'
magánytulajdon egyes fajainak megkülönböztetéséül
felállítanak. K. követő Mirabeaut emlíve tegnapi be-
szédében, midőn a' b—d hoz hasonló indítványát to-
vább, azt mondá, mikint a' francia clerus közt nem ta-
lálkozók egy ki e' lépés jogszerűtlensége ellen mert vol-
na szót emelni, talán elkerülte emlékezetét Maury ab-
bénak ez alkalommal tartott remek szónoklata, talán ha-
sonlag nem emlékezik Sieyes abbé hatálydus előadásá-
ra, mellyet azon hisztoriaivá vált szavakkal fejezett be:
„Ha szabadok akartok lenni, legyetek mindenek előit
igazságosak.“ Szónok a' b. és azzal elvileg azonos k.
indítványhoz nem járul: azonban kijelenti, miképen ha
ntasításától elüttenék, beléegyeznek abba, hogy a' kér-
déses ügy e' helyen mellőztetvén, az indítványok so-
rába utasítottassék.

(Vége következik.)

gyüle
orsz.
mind
az 17
a' kir
orvos
kelt f
rozak
zetoik
örhad
vözöl
reszt
ugya
's igy
E' so
kaság
delm
király
minte
lékez
dape
illy c
előtt
sasko
ezink
czim
kés k
kos f
idom
utez
szát
ben t
Az ú
dóla
polg
Mint
oszt
Orez
utra
pest
hars
rend
kisé
kass
vári
tük)
hars
szin
dai
szel
lyer
jobb
beli
sze
torr
ven
min
ze,
va
vén
kash
ige
latá
la á
20
czé
vag
tele
gr.
vére
gy
taz
nyí
Az
tal
szá
ahí
tar
éke
haj
öz
né
's
sz
és
tö
gy
rü
sz
me
sit
ha
fe
sz
a'
el
pü
né
7
ha
ál
z
do

LEGUJABB. Az aug. 13k. kerül. ülés az orsz.-gyűlés zárnappját kitűző kir. leiratot tárgyalá, 's azt mult orsz. gyűlés példája szerint pusztá tudomásul vevén, minden felírás nélkül törvényesnek el nem ismeri, miglen az 1791: 13d. cikk nem teljesítették, azaz míg mind a kir. előadások létesítve, mind az ország sérelmei meg- orvosolva nincsenek. Ez után a városrendezési ügyben kell frdi üzenet jöve szönyegre, mire a RR. azt hatá- rozák válaszul, hogy tovább is eddig fölterjesztett né- zeteik mellett maradnak.

Budapesti napló. A pesti magyar polgári őrhad. Aug. 14kén gyönyörű fáklás esti zenével üd- vözlőlvén m. gr. Károlyi Györgynét, mint zászlója ke- resztanyját, a zászlófelszentelési ünnep aug. 15én csak- ugyan a Hermine kápolna mögötti lejtős kereksgű sikon 's így Rákos mezején, nagy fény 's pompával végbe ment. E' sorok írója 15 éve lakik Pesten, de még illy nagy so- kaságot nem látta együtt, sőt id'sbeink az egyesült fej- delmek oct. közepé táján itt mulattakori 's bold. Ferenc királyunknak 1820ban Pesten a gr. Károlyi házban mintegy hat héti lakatkorai táborozás ideje óta sem em- lékeznek a mai naphoz hasonló eseményre, mely Bu- dapestnek úgyszólván egész összegét mozgásba hozta 's illy egyetemileg talpra szöktette volna. Bérkocsit már előtte volt napon is bajjal leheté kapni, valamennyi társ- saskocsi, még a budai stájerkocsik (az ugynevezett czinke-esapdák) is lefoglaltattak, a grófkorona 's egyéb címerekkel ékes díszfogatoktól kezdve le egészen a két kerekű 's egyfogatu kordékig minden kocsi csak Rá- kos felé gördült, 's a fénymázos topánytól kezdve az idomtalan saruig ezer meg ezer láb mérte meg a Király- utczán végig városligeti szép és hűs fasoraink hosz- szát, hogy a liget tulsó oldalán a szó szoros értelmében táborba szálljon, várván az itt kifejlendő dolgokat. Az ünnepő őrhad zenekara már reggeli 5 órakor jela- dólág járta be a várost, bennünket 's a részveendő polgár katonaság minden osztályt a lpra szólítandó. Mintegy 7 óra tájban szállongani kezdének az egyes osztályok a gyűlőhelyül kitűzött Szénpiacz 's az innen az Oreczház és ev. templom mellett lekanyaruló Ország- utra: a pesti magyar huszárok, a gyalog őrhad, a pesti német könnyűlovasság 's lövész osztály, mindegyik harsány zenezóval, 's mitán a budai őrhad mindkét rendbeli osztálya hozzá esaklakozott, elláthatlan sokaság kíséretében, mely közt kandi szemeink a bécsi, győri, kassai, szegedi, komáromi, esztergami, székesfehérvá- ri, pozsonyi, (a szabadságait sajonnal nélkülöz- tük) polgári egyenruhás vendégeket is észrevehék, harsogó zenével indult köv. sorozatban az ünnep hely- szinére: legelől a budai, utának a pesti huszárok, bu- dai gyalogság, pesti magyar gyalogság, pesti löv- szek 's végre a pesti könnyű lovasság. A felavatási hely- en öt sátor vala felállítva; közepett a tábori kápolna, jobbról a balról zászlók 's katonai díszekkel ékesítve, belül pedig az oltár csupa fegyverből meglepő deli egy- szerűséggel alakítva 's jobbra balra két két kisebb sá- torral, a felszentelő püspök, zászlóánya 's hatóságí vendégek számára. Az összes őrhad e' sátorok körül mintegy azokat bezárólag egy nagy négyseget képe- ze, a középpont fekvése igen szerencsésen volt választ- va annyiból, hogy a sátorok egy kis hajlatos síkra es- vén, a zárólat képező dandár háta mögött seregő so- kaság, köröslög, mintegy természetképezte magasláról igen jól látható az ünnepő szinére 's minden fordula- tatar; noha ezenkívül vállalkozó polgártársunk, Toma- la állványokat is esináltata belépti 's ülőhelyekkel ellátva, 20 p. kr. és 1 p. forintjával, 467 p. fr. jövedelmét jótékony célra szentelvé. 9 órakor külön-külön négy négy lo- vagtul kísértetve megérkezett díszhintájában köztisz- teletű férjével 's Gyula elsőszülöttével a zászló-anya m. gr. Károlyi Györgyné szül. Zichy Karolina grófnő (test- vére gr. Bathány Lajosné szül. Zichy Antonia grófnő gyöngékedése miatt minden hō ohajtása mellett sem u- tazhatván ide Ikervárról) 's nyomban utána m. Majthé- nyi Antalérsekprimási helyettes mint felszentelő püspök. Az ünnepő zene 's magyar ének- kísérete miseáldozat- tal kezdeték meg, hol Urfelmutatáskor Kőlcsey hymnu- szának tiszta zenéje Erkelűt magasztos ihlettel hatott az ahítatos keblekre. Mise végén a zászlószentelési szer- tartás kezdetével a szép magyar grófnő, tetőtől talpig ékes magyar öltözékben, mellynek pompáján edelve, 's haj- és melléke villogó gyémánt boglárának szírvány- özőnén pedig káprázva gyönyörge a'zem, de mindezek- nél ragyogóbb gyémánt mégis a karsu vállderék arany 's gyöngytüzetes damaszkelyme alatt dobogó magyar szőv volt 's felüggeszté a' gazdag, ezüst himzetes veres és zöld mindkettejök magyar feliratu nevével díszlő ket- tős bársony szalagot, mint keresztanyai ajándékot maga 's gyöngékedő keresztanya- testvére neveiben a' gyönyör- ű lliomszin 's egyik oldalán Magyarországot a' buldgs. szűz pártfogásába felajánló sz. Istvánnak Barabástól re- meklett képével, másikán az Ország és Pest város egye- sített címereikkel díszlő zászlóra, mellyet egy altiszt baltérdére nyugtatva kevéssé kigönyölgötte tartván a' fentisztelt püspök által ünnepélyesen fölzentelt. A föl- szentelést a szokásos szögverés követé. A zászló egy a kápolna-előtti asztalra tétették 's nyelbe fölülről az első szeget sz. Háromság tiszteletére a' fölzentelő pü- spök; 2kát ő fels. nevében keresztanya gr. Károlyi György- né, szintaz 3kát Nádor ő fenségeében, 4dik primás ő hg- sége, 5dik a' felszentelő püspök, 6dik a' város nevében, 7dik a' keresztanya grófnék neveikben mindannyi éljen harsogások közt különböző fōrangu 's hatóságí egyedek által verettek be. Az így fölavatott zászló a' püspök kezéből a' polgármesterébe, ezéből őrhadi parancsnok Ná- dosy Istvánba ment át, ki azt az őrhad színe előtt rövid

velős beszéddel a' zászlótartóknak nyujtá. E' pillanat lé- lekemelő volt, az egyetemes őrhad hangos örömköltés- ra fakadt 's a királyt ezer torok élteté, a' zenekar a' nép- hymusszal belevágott, a' megindulás köz vala. — A' szertartás másod része t. i. a' felesküvés nem kevésbbé volt ünnepélyes, midőn a' deli sereg királya, hazája 's zászlaja védelmére egyenkint örömkézséggel letevő polgári 's katonai szent esküjét, az eskü szavait az őrhad hadiügyésze szavalván előtte *) . Mitán ez ünne- pélyi alkalomra vonatkozó 's nevezeti elemektől átlengett rövid velős beszédet tartott 's Samuel Aloiz táboripap 's derék lel'észünk, mire a' felszentelő püspök isten dicsérünkje (szívemelő magyar énekszavainak a' közön- ség buzgó együttzengése mellett) 's pápai áldás tevék az ünnepőly zárkövét. Erre 3 izbeli üdvölvést tettek a' pes- ti 's budai gyalog őrhadi osztályok. Megemlítendő még egy lelkesítő költemény „Szózat a' pesti polgári magyar őrhadhoz,“ mellyel Károlyi István pesti nyomdatulaj- donos és választó polgár ez ünnepőlyt emlékesíteni ki- vánta 's azt az egybegyűlték közt kiosztatá. A' költe- mény kiemelkedve az „alkalmi versek“ prózai köréből, az őrhadnak alkalmas zenére téve, egyik hadgyakorlati énekvé válhatnék. Az egész ünnepőlyt igen szép 's pél- dás rend jellemző valamint a' polgárkatonaság, ugy az összes közönség részéről is, 's valódi becsületére váltik mind a' rendőrségnek mind a' tömédek sokaságnak, hogy hol legalább 25—30 ezer ember és száz meg száz ko- csi és lovas seregének összesze, legkisebb kihágás vagy szerencsétlenség nem történt. Az idő gyönyörű tiszta és kedvező volt. Nagy élvezet vala látni a' hazatérőket is. A' Király és Nagyhiduteza 11 óratól délutáni 1 óraigegy szakadatlanul haladó kocsi-lánczolatot képezte, mit csak egy bécsi prater-kocsizáshoz leheté hasonlítani; zára- dékaul e' lánczolatnak délutáni 1 órakor végre az ösz- szes polgárkatonaság fényes tesülete érkezik, elején gr. Károlyi Györgyné nagyszerű díszhintájában, mint az ünnep királynéja. Az előjött pesti polgárok a' német színházi tēren hosszantaa állottak meg, hogy előttük lép- deljenek el a' hidon hazatákarodó budaiak, kik e' vona- lon végig a' lelkes Rákóczy indulóval vevének bucsut testvérvárosi bajtársaiktól. Eljelenek! Ugyanez napon délutáni 4 órakor fényes lakomát adának az ünnepők a' pesti nagy és kis redoutteremben, vendégeül minden pest és budai polgárkatonai osztálybul, a' már fölebb em- litett magyarországi szab. kir. városokbul, valamint Bécből érkezett képviselők, több egyházi világi 's ka- tonai jelesség hivatván meg. A' terítékek száma, a' kis redoute-terem hosszantaa négyes ághban elterjedve, ha szemmértékünk nem esalt, a' háromszáz60nat meghaladta. Egy sajtáságos katonai ebéd, hol az egyen- (s illy sok- féle osztály levén együtt) még is külön forma ruhák ö- zönében, az aránylag kevés zrinydolmányos és fekete frakkos csak cseppek valának a' tengerben. Fesztelen, vidám társalgás, jó és egyedül magyar borok 's lelkes magyar áldomások tevék fűszerét, ide érte az ünnepő őrhad zenekarának derék asztali zenéjét is. A' kereszt- anya grófné m. férje által vala képviselve, 's így az el- nökséget, hōlgy hijányában, Majthényi Antal zászlószent- elő püspök ur foglalá el. Meglepő 's igen érdekes vala Fejér György prépost kanon. 's kir. tan. urnak e' tisztes ősz magyarnak oraculami hangon meghatólag mondott pohárköszöntése, mellyben többek közt kiemelé, hogy 6dik éve mióta Pest e' tisméri, 's mikor ő ide került (1779ben) e' város csak a' bel- Theresia és József vá- rosból állván alig vala 13—14 ezer lakójánál több 's mi- képen széles e' világon, Amerikát kivéve, de hova cso- portosan 's tömegestül történtek 's történnék a' beván- dorlások, alig van példa reá, hogy egy város egy em- beri életkor alatt az előbbihez aránylag illy óriási vá- melkedett volna — 's ezt Pest egyedül ipar- és kereske- dési szellemének tulajdoníthatja. Azt is ez alkalommal tudók meg, hogy 1802b. az akkor harcra szólított pes- ti polgárság zászlóját, a' tisztes agg szónok szentéle fel. „Egyébiránt mit legelőbb kellett vala említnünk Ná- dosy ur az ünnepő őrhad parancsnoka 's K. L. főjegyző ur mondanak legtöbb 's legvelősb toastot ő felsége, az uralkodó ház, főhg-nádor, a' kormányhatóságok 's városi tanács, valamint sok egyéb jelen 's távol levő egyes je- lesink, 's köztük a' zászló keresztanya grófné 's beteg- sége miatt meg nem jelenhetett Bathány Lajos grófné másod-keresztanya jóllétőkre. Döbrentei Gábor kir. tan. ur az irodalom mezejére is átvit t e' a' felköszöntéseket többek közt a' fenérintett Szózat költőjét is éltetvén*). A' társaság csak esti órákban oszlott szét. — Tegnap (17kén) kisdudovókat-képező intőzetünk háza talpkövét tevé le nádor főhgne ő es. kir. magassága mint f. h. 24. ezüst menyekzőjét üllendő főhg Nádorunk ő fenséggel.

Szabolcs megye m. juniusi közgyűlésében Zoltán János elsőalispán felállván, számola leg- utóbbi tisztválasztás óta eltelt 3 évi munkálatiról je-

*) Az eskü-minta köv.: (a' pesti magyar őrhad esküje). „Mi, ünnepélyesen esküszünk az egy élő Istenre, hogy ő Fel- ségének, dicsően uralkodó Vdík FERDINAND királyunk- nak és hazánknak tántoríthatlanul hívek, a' fensőbb ható- ságoknak pedig 's illető tisztviselőknak, kik bennünket ő Felsége nevében jelenleg vagy jövendőben törvényesen kormányoznának, jelesen Nemes Tanácsunknak, törzs-, fő- és al- tiszteinknek mindig engedelmek leszünk, azo- kat tisztelni, törvényszerű parancsaikat teljesíteni, 's e' várost minden alkalommal védeni fogjuk; Zászlókat vá- rosunk szolgálatában semmi esetben el nem hagyandjuk, őrhadi szolgálatunkban éjjel és nappal férfiasan fogjuk vi- selni magunkat, 's a' benső esend, rend és bátorság fen- tartásul minden erőnkbul munkásak leszünk; általában sza- bályainkat törvényeké tisztelve, azoknak minden pontját tel- jesítendjük, 's ellenök véteni nem fogunk. Isten minket úgy segéljen. Amen.“

**) Döbrentei Gáb. ur kipattatván a' titokban maradni akart szer- zőt, mi is kimondhatjuk, hogy az Garay János; a' költe- ményt mai Társalkodónk közli. Szerk.

les szónoklattal, minek kivonati tartalma ez: A' megye politikai szellemét illetőleg Szabolcs e' 3 évben is hū maradt magához, a' haza szellemi 's anyagi felvirulását szemel előtt tartván, követte a' békes haladás pályáját, 's e' szellemnek köszöni, hogy széke szorongató hely- zetét csak egyszer érzé; de akkor is a' felkorbácsolt hul- lámok 's a' kijátszott nép előbbi békes helyzetőkbe csak hamar visszatértek. Az igazság kiszolgáltatására néz- ve, hol egyik tisztviselő a' másiktól függetlenül áll, fölhöz, mikép azon körülmény, hogy ezen megyei bírák itélete felsőbb ítélőszékeken gyéren változtatott meg, oda mutat, miszerint a' szabolcsi bírák a' jobbak közé tartoznak, valamint az is, hogy ellenök feladások gyéren történtek. Szóla tovább a' raboknak számra szembetűnő leolvadásáról, 's ezt igen helyesen a' pörök sebes folyá- sának 's a' 3 év alatt behozott új rabbanási rendszernek tulajdonítá; megemlíté a' tisztviselőknak a' birsági pénz- zek beszédésiben tanusított szorgalmát. Nincs semmi, ugymond, mi a' pontosságot 's megye közügyelmét in- kább igényelné, mint a' közpénztárak kezelése, főleg a' megyei rendszerrel együttjáró állhatatlanság miatt; elődje 13 évi vizsgálatlan számadásokat vett által, e- zekből e' 3 év alatt 5 évi vizsgáltattak meg, 's még régiebbekre jött nehézségeket oszlatófeleletek is felkü- ldettek, 's e' részben a' megye egészen tisztában van; a' legczélszerűbb rendelkezések daczára is mintegy 5 ezer fttal szaporodott hadi adó-hátralék növekedését a' har- madévi nagy szükségnek 's a' természetvények mostani csekély árának tulajdonítá. A' megye régi ohajtása a' kórház életbeléptetése tekintetéből, az adóak megpe- rletteltek; urbéri adóval tartozó nemesek, ugy az 1836- 's 1840ki orsz. gyűlési költségekkel még adóak ellen per folytatott. A' nemesi fölkelési pénztár tartozásai a' régi irományok tömkelegéből kipuhaltattak, 's az adóak pörbefogattak, 's e' fáradságos munka legyőzé- sében köszönetet szavaz Zbiskó Imre főesperesnek. A' megye kölcsönös tüzkármentesítő intézete, első példá- ja egy rendszerezett megyei biztosító társaságnak, 10 millió biztosított értékkel felállott 's díszlik. A' megye rendes kiadási lajstromában a' legnagyobb gazdálkodás követett, a' fagyasztás kevesült, a' szakonkint meg- vizsgált pénz-és élelemtárakra nézve jelen tisztikartól az utódok zavarokban, rendtelenségekben nem örökül- nek. Takaré- magtárak létesítése körül az előlépeké megfétettek, a' tovább teendő szerencséje a' jövő tisz- tikar. Ennyi fővonalban a' tisztikar eljárása iránt részle- tekbe bocsátkozni nem akar, mert midőn egy időszakraól itélni kell, akkor nem egyesek eljárását, de az egészen át- vonuló hangulatot kell tekinteni; egyébiránt e' tisztikar- nak, melly hagyományozott régi rendtelenségekkel 's új bajokkal egyszerre küzdött, a' tőkéletes tisztikar ide- álljától messze kelle maradnia; ugyanazért tapsokat nem vár, mert jól tudja, hogy kötelesség- teljesítésért kö- szönet nem jár; csak arra kéri a' RRet, hogy a' jó ül- tetvények gyöngé hajtását ápolják, a' minden oldalról megkezdett javítások utján haladjanak 's főleg vissza- eséstől őrizkedjenek; igyekezzenek a' szabadság véd- várait, megyei remek szerkezetünket — minek fenma- radásukat köszönjük, mi a' választott magyar népet a' polgárisodás felé vezette 's mitől aranykorát várhatja — a' centralisatio fenyegető veszélyétől megóni; mi csak ugy lehet, ha az az igazság - kiszolgáltatás gyors mű- helyévé, egy erős kormány jó szándokai előmozdítójává válik, ha felelős lesz a' tisztviselő 's a' felette örködő független status minden visszaélést, melly helyhatóságí rendszerünk tükrét meghomályosítanak, igazság fegy- verével megboszuland. Mit még őnszemélyéről mondhat, ez csupán hálataljes szavakból áll 's röviden: igyekezett jőttenni, tisztét tisztán kezelni, gyorsan végezni, vé- gezetn a' teendőket; szegénynek, gazdagnak egyiránt igazságot szolgáltatni; a' többség akaratját tisztelni; mennyiben ért célát, a' RR. itéletére bizza. Eddig a' je- lentés, 's minthogy a' 3 év mármár lejárván, családi kö- rébe vonulásával a' közigazgatás nem szenvedend, sziv- rázó szavakkal veszen bucsút, 's kéri elbocsáttatását, igérvén, hogy mint magányszemély a' tanácskozások- ban résztveendő sa' ráruházandó megbízásokban eljárand. Végzés: Még nem élvezett meglepő öröm megalégülésé- vel értették a' megye RRei a' való hū másolatát tükröző jelentését szerettett első alispánjoknak; de midőn elbo- csáttatását kérve bucsut mondott, midőn egyenes szívé- nek 's lelkének szeretet- 's hálataljes érzelmei a' férflu- kben keresztültörve, szemekének gyöngycseppeiben ra- gyogtak: búskomoly érzés ragadta meg szívüknél a' me- győ RReit, 's megeredt könyekben nyilatkozott azon fájdalom, mellyet egy illy szerettett elnök lehető elvesz- tésének meggondolása okozott; mert leverő rájuk nézve az, hogy midőn kellőn megismertéka' drága kincset, minek birtokában vannak, már akkor annak elvesztésén kell

aggódnok; látták a' megye RRei, 's köztük a' tisztikar, hogy ha szerkezetükből a' legmunkásb tag, a' mozgató erő kivételik, a' gép vagy megáll vagy legalább rendetlenül mozog, 's miután az egész tisztikar elnöke lemondásához színtelemondását nyilatkoztatta, 's további szolgálatait az elnökéhez kötötte; előbb kéréssel, utóbb a' törvényre hivatkozás mellett, a' 3 év ugysis még egészen nem járván le, parancsral köteleztetett az újabb választásig elnöki hivatalának folytatására, minek is midőn köteleesség - érzetből engedelmességet, a' megye RRei személyesítve látták elnöki székükben a' polgári erényt 's érezték, hogy milly csekély a' jutalom, mellyel azt megkoszorúzzhatják, 's midőn emlékének szívökben maradandó oszlopot emeltek, ugyanazt jegyzőkönyvben is örökíteni, 's részére köszönetet szavazván, jelen határozatuknak hiteles formában kiadatását rendelni polgári köteleességöknek tartották.

Spanyolország.

Naponként növekszik a' berbér partokhoz seregülő mindenféle nemzeti hajók száma. A' marokkai határszélhez is több több spanyol és francia csapat érkezik. Azon zászló-aljakon kívül, miket a' spanyol kormány a' ceutai őrség erősítésére küldött, másokat is rendelt Melilla, Alluemas 'stb. afrikai spanyol birtokra. Minden körülmény azt tanúsítja, hogyha a' marokkaiak nem engednek, az európai fegyverek rémitőleg fognak Afrikában megdörölni. — Madridban 's vidékén az említettük összeesküvés fölfödöttesse következtében még folyvást történnek elfogatások. Itt fegyvereket 's zászereket koboznak el, ott ezer kardra bukkantak. — Választásoknál a' mérsékkormánypártiak hihetőleg túlnyomósággal birandnak. Logronno ostrom-állapot alól fölmenteték. — A' Catolico szerint már alá van írva azon határozat, melly az egyházi javak eladatását megszünteti. Tafnai hírek szerint jul. 25dikén vonultak oda egy francia gőzösen a' francia alügyviselő 's más tangerbeli francziák.

Anglia.

A' királyné aug. 6. reggeli 7 óraker szerencsésen fiat szült; keresztatyjaul Lajos Fülöpöt beszélik, ki katolikus levén, más által fog képviseltetni.

Franciaország.

Vége a' kormány Marokkót érdeklő tudósításit nyilvánítá, mik ezekben központosulnak: A' szultán jul. 11d. válaszolt Nion tangeri francia ügyviselő jun. 28d. kelt levelére, melly a' francia kormány nézeteit tolmácsolá. A' szultán válasza tekervényes és halogató; megismeri ugyan a' francia határ megtámadtatását, megbüntetni is ígéri azokat, kik abban vétkesek voltak: de egyszersmind Bugeaud visszahívatását követeli azért, hogy Usdát elfoglalta. Abdelkadert egy szóval sem

érinti. — Újabb sürgönyök szerint Mogador (marokkói uralomhoz tartozó kikötő) irányában az ellenségeskedést megkezdék. — Cadizi jul. 28d. tudósítások szerint Tangert minden francia 's egyéb nemzeti ügyviselő elhagyta már azangolon kívül. Kétszáznál többmindenféle nemzetbeli egyed takarodott Gibraltárba, hol 27d. még az angol hajóhad időzött, mint 28d. reggel a' francia Cadizban, minden perczen várván az indulási parancsot. — A' kabinet elhárította Aubigny visszahívatását; mivel az aug. 4d. érkezett sürgönyök szerint nem lett volna szükség Pritchardot családja köréből kiragadva fogságra hurcoltatni 's ott legnagyobb szigorral hat napig őriztetni, hanem a' szigetről kellett vala családostul eltávolítani. Miről Cowley lord oly észrevét mellett tudósított, hogy az elégtét, mit a' francia kormány Angliának adhat, ebből áll. A' Toulonnais köv. marokkai híreket közöl jul. 24kén: Azon marokkai parancsnok, ki a' maj. 30d. jun. 15. 's jul. 3d. megtámadás oka volt elfogatván a' szultán elé hozatott. Az új parancsnok nyilvános jeleit adá békülők szándékának; de Bugeaud tudára adatá, hogy csupán akkor hisz békeohajtásnak, ha Abdelkader 's párthiveitől a' menedéket megtagadja 's a' francia határról kivándorlott törzsekötet visszaküldi. A' francia kormányzó egyszersmind oly pontot keresett, hol a' sereg élelmezése a' tengeren biztosítható. — Újabb hírek szerint Abdelkader látván a' szultán ingatagságát, azon aggódtában, hogy a' szent háboru elmaradand, két szultáni hírnököt nyakaztatott le, kik a' birodalom különböző részeibe parancsokkal szándékoztak. Mondják, hogy ezen merény következtében a' szultán Abdelkadernek hadat üzent 's egy alattvalójához intézett felszólításban megültt ezeknek az Abdelkader zászlójához szegődést; egy uttal csapatokat rendelt az emirnek Marokkóbul kiűzetésére. Ellenben Abdelkader egy nyilatkozványt bocsátá ki, mellyben minden muzelmant zászlója alá seregleni buzdít, hogy közremunkáljanak a' vallás fentartására, a' szultánt elpártoltnak 's trónvesztettnek nyilvánítván. Jul. 30d. touloni hírek szerint Bugeaud tábornok főhelytartói szerepére szorítokozván minden parancsnoksága alatti csapatot Lamoricierre tábornok alá bocsátott; ez a' 10 ezer főnyi hadsereget két dandár 's egy tartalékcsoportra osztá. E' csapatok jul. 23d. hadi tanyájokat elhagyván a' marokkai határra nyomultanak, hogy a' szultánt az elibe szabott föltételek elfogadására kényszerítsék. A' J. d. Débats aug. 7d. száma ismételve figyelmet azon békeajánlatra, mit a' szultán új képviselője a' marokkó-algiri határok körül nyilvánított; miszerint minden attól függ: vajjon elfogadja é a' szultán vagy nem a' francia főügyviselő-küldötte ultimatumot, melly Abdelkader elűzetését tárgyalja. Több magány-tudó-

sítás nyomán elutasítá ugyan a' szultán Abdelkadert, de ez fegyveres erővel szegült ellen, annyira, hogy e' két afrikai hatalom közt a' háboru ha még ki nem tört is, de kitörő felben van. A' francia király saját kezével irt levelében üdvözli a' porosz királyt szerencsés menekülteért. A' fran. hajóhad jul. 30d. még Cadiz előtt horgonyzott Gibraltárba oly sok menekvő ment Tangerből, hogy az angol hatóság már senkit sem akart többé bebocsátani. Egyébiránt, ha a' szultán Franciaország követeléseinek az engedett Snapi szünidő alatt eleget nem tesz, Joinville hg aug. 2d. Laras, Mogador és Rabat tengeri kikötőket támadandja meg. Különbem nem bizonyos még: vajjon a' szultán adott é világos parancsot Abdelkader kiűzetésire, mert a' Moniteur legújabb számában közölt sürgönyben csak az van, hogy a' szultán fiját jul. 25d. a' határszéli táborba várták és Sidihamida, a' marokkai tábor parancsnoka, csak általánosan nyilatkozék úgy, hogy békés indulattal jó.

Aldunai tartományok.

Sturdza a' moldvai fejedelem, roppant jószágain, mellyek évenként 15 ezer tallért jövedelmeznek, a' jobbágyokat oly módon szabadítá fel, hogy azoknak tőle birt földbirtokaikat örök időig tartó haszonbérbe adta. Ez által a' tartomány földmívelését hatalmas lépéssel mozdítá elő, miután más földbirtokosok meg nem foghatják, mikép lehessen az jobb inkább tehetős jobbágyokkal birni mint oly boldogtalan teremtményekkel mint a' mostaniak, kik a' szegénység 's nyomornak élő képei. A' fejedelem Bukovinában néhány jószágot vásárolt, mellyek ezelőtt az érsekséghez tartoztak. Itt látta ő az iszonyu különbséget melly egy bukovinai 's moldvai paraszt közt létezik, melly utolsóban a' bojár határtalan kényuru, 's a' jobbágy alábbvaló a' rabszolgánál. Igaz, van ott bizonyos jobbágyi törvény, de a' bojár minden törvényen felül áll 's mivel a' fejedelem az alsóbb osztályból maga részére hű szolgálkat keresett, ez által a' nagy bojárok ellenséges indulatát vonta magára. Ezek számos francziát fizetnek, kik jó pénzért a' francia lapokba veszélyes tartalmu cikkekkel irogatnak, és szerintök minden a' tartományban harapozó rossz a' fejedelemre rovatik. Pedig ez tökéletesen alaptalan, mert nálok 's fejedelemnek épen nincs oly nagy hatalma. E' mellett hazafias szándékiban a' nagy földbirtokosok által nem gyámolítottak; ott mindenki önző czéljának él, hazafiságról szó sincs, sőt ök akarnak a' hazától húzni fizetést. Magok a' hivatalnokok sem dolgoznak közre a' fejedelemmel, mint ezt közelebb az iskolai ügy megmutatá, mellynek jóllehet létrejövetele 's rendezése egy nagy bojár teljes hatalommal bízott, e' tárgyban ekkorig mindazáltal misem történt.

ÉRTESÍTŐ.

Birkák eladása.

A' nm. magyar kir. udv. Kincstár rendeletéből közhírré tétetik: hogy a' megürült kalocsai érseki uradalomhoz tartozó bácsi tiszttartósági kerületben az uradalmi birka-nyájából 1844dik évi sept. hó 4kén délelőtti szokott órákban, árverés útján, a' többet ígérőknek, készpénz azonnali fizetés mellett, Bács mezővárosában, a' tiszttartói lakban, kisebb részletekben is, el fognak adatni 241 db közönséges szőrű birták, mellyre a' vásárlani kívánók a' szokott bánatpénzzel ellátva illendően ezennel meghivattnak. 1-3

Gubacs- és makktermés.

A' nm. magyar kir. udv. Kincstár kir. rendeletéből közhírré tétetik, hogy a' megürült kalocsai érsekség uradalmához tartozó kalocsai és hajósi kerületekben létező felső erdőkben találató gubacs és makk 1844dik évi termés mindegyik erdőt külön és külön a' gubacs - külön a' makktermést érve, Kalocsán az igazgatóság íróterében f.évi sept. hó 12d. napján, valamint a' sz. istváni kerületben létező erdőkre nézve, ugyan a' gubacs és makk-termés azon sept. hó 16d. napján, a' tiszttartói író-teremben, a' regg. szokott órákban, készpénz fizetés mellett, a' többet ígérőknek el fog adatni. Mellyre a' vásárlani kívánók a' szükséges bánatpénzzel ellátva, e z e n n e l illendően meghivattnak. 1-3

Tüzi lágycs - eladásról hirdetés.

A' nm. magyar kir. udvari kincstár rendeléséből közhírré tétetik: hogy a' megürült kalocsai érseki uradalomhoz tartozó sz. istváni tiszttartósági kerületben, Baja szabadalmas m. városhoz közel levő

Ó-pandur szigetben a' Duna partjára kihordva létezik 310; — felső Pandurban a' Duna partján 236 1/2 összesen 576 1/2 öl tüzilágycs, melly is 1814 évi sept. hó 10dik napján szokott reggeli órákban Kalocsán az igazgatói irodában tartandó árverés útján a' többet ígérőknek azonnal készpénz fizetés mellett a' körülményekhez képest nagyobb vagy kisebb részletekben el fog adatni, felsőbb helybenhagyási joga fentartatván a' nm. magyar királyi udvari kincstárnak. — Vásárlani szándékozók szükséges bánatpénzzel ellátva kitett napon és nevezett helyre illendően hivatalosakul. 2-3

Tüzi kemény fa - eladásról hirdetés.

A' nm. magyar kir. udv. Kincstár rendeletéből közhírré tétetik: hogy a' megürült kalocsai érseki uradalomhoz tartozó bácsi tiszttartósági kerületben 479 öl tüzi keményfa, melly is 1844 évi sept. 10dik napján, szokott reggeli órákban Kalocsán az igazgatói irodában tartandó árverés útján, a' többet ígérőknek azonnali készpénz fizetés mellett a' körülményekhez képest nagyobb vagy kisebb részletekben el fog adatni, felsőbb helybenhagyási joga fentartatván a' nm. kir. udv. kincstárnak. Venni szándékozók szükséges bánatpénzzel ellátva kitett napon és nevezett helyre illendően hivatalosak. 2-3

Csődhirdetés.

Az oravicabányai főiskolánál az első osztályi tanító hivatala megürült. E' hivattal jár 200 p.ftóbl álló fizetés, 20 frtnyi lakpénz, 12 pozsonyi mérő buza és 5 köb ölla. Kivánatlik ezen hivatalhoz, hogy az azt elnyerni kívánó elméleti és gyakorlati kiképeztetését valamely

főtanodában kapta legyen, a' magyar és német nyelv tudása, szép kezirás és jártasság a' zenében. Kötelessége a' szokott iskolai órák megtartásán kívül, naponként egy órában a' magyar nyelv tanítása. Kik ezen hivatalt megnyerni szándékoznak, adják be erkölesiségök 's a' fennírt tulajdonokról szóló hiteles bizonyítványokkal ellátott folyamodásaikat f. é. aug. 15ikeig a' bánági kir. bányászati igazgatóságnál. A' bánági k. bányászati igazg. által, Oravicabányán jul. 1jén 1844. 2-3

Eladó ménes.

Mígos kéthelyi Hunyady József gróf Kéthelyi uradalmi közhírül adja: hogy f. 1844. évi sept. 4kén délelőtti órákban Kéthelyen ns Somogy megyében Marezali postaállomáshoz fel órányira fekvő helyen minden ménesbeli lova, u. m.

1 db ang. telivér mén	16 mark 's 2 von.
1 " " " " " "	16 " 1 hüvelyk 's 1 vonal.
7 " ménesbeli felvér hágómén.	
1 " " " " " "	2 éves mén.
1 " " " " " "	1 éves mén.
5 " " " " " "	idei mén esikó.
14 " " " " " "	anyakancza bejagatva fennevezett angol felvérű szürke mén által.
3 " " " " " "	1 éves kancza.
2 " " " " " "	idei kancza.
2 " " " " " "	1 éves herélt

árverés útján készpénz-fizetés mellett el fog adatni. 3-3

T. Pestmegye évenkénti szükségére megkivántató mintegy 200 rizma írópapiros, 150 font spanyolviasz, 200 tuczat íróon, 100 font spagat, 4 vagy 5 ezer írótoil 's 3 ezer ostyapécset, 3 egymásután

köv. évrei szállíttatása végett a' tisztt. me-nye kisebb teremében f. évi aug. 25kén d. e. 10 óraker tartandó áresökkenetésen leendő megjelenésre vállalkozni kívánók ezennel felszólíttatnak. 3-3

Hirdetés.

A' nm. m. k. udv. Kaura rendelete következtében nyilvánítatik: hogy f. e' aug. 23. és 24én szokott délelőtti és d. u. órákban Buda fővárostól 3/4 órányi távolságra eső Budaörs koronai helységben a' számfelletti juhmarhák; 300nál több anyajuh, 200 darab ürü és 100 darabnál több hágókos, mind spanyol nemes származásu, nyilvános árverés útján készpénz-fizetés mellett el fognak adatni. 3-3

Hirdetés.

A' diósgyőri kir. koronai uradalom részéről közhírré tétetik, hogy Miskolcztól 2 1/2 órányi távolságra fekvő Mohi pusztán létező uradalmi juhmarjorban 80 darab kos, 275 db. anya, 66 db 2 esztendős jerke, 155 db öreg, 145 2 esztendős ürü mind finomított szőrű, f. é. augusztus 19kén tartandó árverés útján a' többet ígérőknek készpénzért el fog adatni. Budán, június 5kén 1844. 3-3

Hirdetés.

Kapos- mérei Mérey Móricz urnak Pest vármegyében Kalocsa város szomszédságában fekvő 8,000. holdas Polgári pusztája jövő 1845dik esztendei január 15o napjától kezdve több esztendőre haszonbérbe adandó. Bővebben értekezhetni ez iránt Hajnik Pál hites ügyvédnél, mint a' fennevezett tulajdonos meghatalmazottjánál, Pesten Servita-teren Sziklay házban. 3-3